

# STAV OLAV

Else-Britt Nilsen, s. 1

Peters fristelse og vår

Kjell Arild Pollestad, s. 3

Søster Åse på Voss

Gunnel Vallquist, s. 7

Låt din gåva ligga

Hilde E. Rud, s. 10

Påske i Varanasi

Fra påskens liturgi, s. 13

La lovsang tone

Den ekstraordinære bispesynode, s. 15

Biskopenes sluttdokument

# ST. OLAV

## Tålmodig revolusjon

«Den grunnleggende politiske konflikt i vår tid er ikke mellom staten og Kirken, men mellom staten og dens mennesker: Når staten krenker sine borgeres rettigheter, da blir også dialogen med Kirken problematisk.» Disse ordene – som stod å lese i St. Olav sist høst – ble sagt i 1982 av kardinal Jaime Sin, erkebiskop av Manila, et ikke ukjent navn i avisspalter og på TV-skjermer også i vårt land i de siste ukene. «Den farlige kardinalen» kalte en Oslo-avis ham for en tid siden, og det med god rett: Den særdeles frittalende kardinalen med sin konsekvente ikke-volds linje har lenge vært en av president – unnskyld, tidligere president Marcos' mest innflytelsesrike motstandere. Vel 80% av befolkningen er katolikker i det eneste «katolske» land i Asia.

Kirken på Filippinene har i en årrekke vært på kollisjonskurs med Marcosregimet. Men sjelden så klart som i den uttalelse bispekonferansen sendte ut den 14. februar i år da valget var alt annet enn vel overstått: «Ut fra vår gjennomtenkte vurdering vil vi hevde at valget var preget av svindel uten sidestykke . . . av trakassering, terror og drap.» De 50 geistlige

herrer var ikke snauere enn at de – indirekte og i relativt diplomatiske ordelag – gav Marcos avskjed på grått papir på stedet: «Ifølge våre prinsipper har en regjering som klamrer seg til makten med uhelderlige midler, ingen moralsk basis.»

Men er ikke dette utidig innblanding i politiske anliggender fra folk som først og fremst står i tjeneste hos en som nettopp ikke ville være konge – eller president for den saks skyld! – av denne verden? Innblanding – ja. Utidig – nei! Skal Kirken være tro mot sitt evangeliske oppdrag og troverdig for vår tids mennesker, kan den ikke lukke øynene for denne verdens anliggender. Det ble kraftig understreket av den ekstraordinære bispesynoden i Roma før jul. I synodens sluttdokument, som gjengis i sin helhet i dette nummer av bladet, heter det blant annet: «Kirken må på profetisk vis ta avstand fra alle former for fattigdom og undertrykkelse, den må forsvare og fremme menneskets grunnleggende og ufravikelige rettigheter.»

Forsvare og fremme! Det er nettopp det kardinal Sin og diverse divisjoner av kirkelige forsvars- og byggekrefter har drevet med på Filippinene i de senere år. Høyst fredelige divisjoner av prester, ordensfolk og legfolk har – med Bibelen som rettesnor – søkt å bygge ut nettverk av menneskeverd, solidaritet og nestekjærlighet i dette landet som ikke bare herjes av tro-

piske stormer, men som i en årrekke har hatt et «angstens klima» i tillegg. «Kjærlighetens revolusjon» kaller kardinal Sin denne helbredende motgift mot vold, fattigdom og undertrykkelse.

Kardinal Sin er langt fra alene om den innsikt at «vold ikke løser problemene, den skaper bare ny vold.» Men det trengs uredde tro og tillit for å ta denne innsikten på alvor og leve etter den. Det gjorde de, de benediktinerinnene som stod valgvakt under valget på Filippinene i 1982 og forsvarte anslag fra lokale Marcospamper med stille bønn! De stod der nok i år også – hvis de ennå var i live: Det er mange ordensfolk blant de rundt 4000 som årlig ble myrdet av Marcosregimet eller av den kommunistiske gerilja.

Tankene går til et annet såkalt katolsk land hvor Kirken er i opposisjon til et undertrykkende regime, og hvor dens ikke-volds linje er like klar som på Filippinene. Også i Polen har menneskemasser stått som en troende og trassig mur mot militær overmakt.

Fryktløs tro og tillitsfull appell til menneskeverd, rettferdighet og nestekjærlighet kan synes et vel blåøyd forsvar mot politisk vold og ideologisk undertrykkelse – og mot en snikmorders kule i en Stockholmsgate en sen februarkveld. Men har man annet å støtte seg til når man tror på kjærlighetens tålmodige revolusjon?

# PETERS FRISTELSE OG VÅR

Else-Britt Nilsen

1

---

*Da de hadde sunget lousangene, gikk de ut til Olivenberget. Jesus sier til dem: «Dere kommer nå alle til å falle fra. For det står skrevet: Jeg vil slå hyrden ihjel, så hjorden blir spredt. Men så snart jeg er oppstanden, går jeg i forveien for dere til Galilea.» Peter sa da til ham. «Selv om alle andre faller fra, jeg gjør det ikke.» Jesus svarer: «Men jeg sier deg, at ennå i natt, før annet hanegal, kommer du tre ganger til å fornekte meg.» Men Peter holdt på sitt: «Om jeg så skal dø med deg, fornekte jeg deg ikke!» Og det samme sa de alle. (Markus 14, 26–31)*

---

Egentlig er det galt å påstå at menneskene er særlig originale, at de adskiller seg i vesentlig grad fra hverandre når det gjelder negative tendenser og tilbøyeligheter. Enhver kan stadig på nytt erfare hos seg selv en nokså grå og konstant masse av uheldige sider. Selv om vi prøver å redusere dem, ender vi ofte med å gi etter for det som ikke er godt, det som gjør oss fremmede ikke bare for Gud og vår neste, men også for oss selv.

Først i det gode, i det skapende og byggende, viser mennesker sin originalitet, her

kommer den enkeltes særlige evner og egenskaper til sin rett. Og en kan ofte bli slått av de utallige måter godhet og kjærlighet kan uttrykkes på.

Men stadig kommer mennesket i situasjoner hvor det blir satt på prøve: Vi får anledning til å velge om vi vil gå Guds vei eller ikke. Og nært forbundet med dette valg er fristelser – vi er ikke alltid ubetinget villige til å velge det som er i overensstemmelse med Guds vilje. Men om menneskene ikke er særlig originale i sin skrøpeligheit, ville det være feilaktig å påstå at

fristelse er et fenomen som kan omtales med få ord.

Som katolske kristne søker vi ofte inspirasjon fra kirkefedrene eller middelalderens teologer for å trenge dypere inn i en bibeltekst. Denne gang har vi imidlertid funnet det fruktbart å hente inspirasjon hos en av våre samtidige, vår landsmann Per Lønning: I en av hans fastebetraktninger knyttet til ovenstående bibeltekst.

Den fristelsen som Peter her synes å gi etter for, er selvsikkerheten. «Selv om alle

## Nekter militærtjeneste

Etter det Kathpress kjenner til, har 24 unge prester i Den katolske kirke i Ungarn skrevet et brev til myndighetene der de sier at de ikke vil avtjene militærtjenesten. I brevet skriver prestene blant annet at ikke-volds prinsippet er den eneste måten å sikre freden.

NØP/EPS

## Kirken kan fylle tomrom

«Kirken er i stand til å utfylle det tomrom av livslede, ensomhet, tristhet og depresjon som plager mennesker i vår tid da avgudene 'vitenskap og fremskritt' er ved å blekne og avløses av skuffelse,» erklærte den belgiske kardinal Godfried Danneels under de europeiske biskopers rådsmøte for en tid siden.

Den største vanskelighet ved en ny

evangelisering av vårt samfunn består i å overbevise menneskene om at den praktiske ateisme er det samme som åndelig treghet og likegyldighet overfor grunnleggende livsspørsmål. Hvor ateismen påtvinges folk av et ideologisk diktatur, virker den mot hensikten, som Øst-Europa beviser, hevdet kardinalen.

KIPA

2



visshet at han også kommer til å gjøre det. Det betyr at man ikke mer er avhengig av egen fornuft, av egen dømmekraft: En åndelig snusfornuft som måler alt på bakgrunn av det som kan «forstås».

Å gi avkall på dette var mer enn Peter kunne greie. Kristus er hans motmann, «en som har fått kjenne de samme fristelser som vi – bare uten synd.» (Hebr. 4, 15) De prøver som fristelsene representerer, kan ha en positiv funksjon for troen – være en slags lutringsprosess. Som tvinger den kristne til å gjøre seg Kristi budskap mere klart, som renser troen for uvedkommende motiver, og gjør den mer omfattende og nyansert.

Kort sagt: I krisen kan vår kontakt med Gud bli mer inderlig og varm, for krisen er en del av vårt livs historie med ham.

andre faller fra, jeg gjør det ikke ... ja, om jeg så skal dø med deg.» Sannsynligvis var Peters mot – som vårt eget – skiftende: Vi pendler, som han, mellom motløshet og overmot. Selvtillit og selvpoppivelse er motpoler på en skala hvor jeg'et hele tiden kan glede seg over å være i sentrum. Jeg fristes stadig til å leve med seg selv og for meg selv, utestengt fra Gud og medmennesker. «Selv om alle andre, så skal likevel jeg ...» Jeg er nemlig annerledes, de andre tjener som bakgrunn for meg og mine prestasjoner eller bekymringer. Vårt menneskelige jeg's natur består i å elske meg selv alene og bare ha omsorg for seg selv. I lyse stunder fristes vi til å

takke Gud fordi vi ikke er som andre, i mørke stunder er det som om all vår motgang riktig nytes: «Det måtte gå slik, jeg har aldri lykken med meg.» Melankolien er det siste tilfluktssted for vår selvishet, og derfor så vanskelig å drive ut. Den gir oss en viss uavhengighet: «Verre kan det ikke bli.» Selv i håpløsheten er det en slags tilfredsstillelse å hente.

Både overmot og mismot er veier til selvpoptatthet. Og bare tro kan overvinne dette. Å tro er nettopp å erklære seg fattig, å gi avkall på det en selv er og har. Å si «jeg tror», er ikke å stille et spørsmål, det er å tilby Gud en tomhet som han kan fylle, det er å vite med full

A  
1 | 9  
8 | 6  
Ω

Reagan solidariserer seg med ukrainerne

*På 68 års dagen for grunnleggelsen av den uavhengige staten Ukraina, holdt presiden Ronald Reagan en tale hvor han erklærte seg solidarisk med alle ukrainere som kjemper for frihet og rettferdighet. Samtidig fordømte presidenten den kampanjen de kommunistiske makt-haverne i Ukraina har innledet mot den forbudte katolske kirke i landet.*

*Den østlige delen av Ukraina ble innlemmet i Sovjetunionen i 1921, og den vestlige delen ble annektert etter den andre verdenskrig. I 1949 ble Den katolske kirke forbudt, og den øverste lederen i kirken, Josip Terelja, sitter for øyeblikket i fengsel. Kirkens åndelige overhode, erkebiskopen av Lemberg, kardinal Ivan Lubachivsky, bor i eksil i Vatikanet.*

NØP/KIPA

Opplagssensasjon

*I årets bokhøst er hverken Jo Benkows eller andre kjendis-biografier den helt store opplagssensasjon, kan avisen Dagen melde. Det er derimot Norsk Salmebok: den er nemlig solgt i nærmere 200.000 eksemplarer. Forlaget (Verbum) hadde gjort regning med 150.000.*

Kjell Arild Pollestad:

## SØSTER ÅSE PÅ VOSS

3

*Dersom man har gode pigger på skoene eller bildekkene, er det selv vinterstid mulig å ta seg opp de bratte skråningene fra Vossevangen til Finnesveien 57. Der ligger det et langt, lavt og brunbeiset ferdighus og ser ut som selve gjennomsnittet av den norske alminnelighet.*

*Arkitekturen gir ikke den minste antydning om at huset og stedet er viet Sankt Olav og rommer et katolsk kapell og tre nonner, men det er ikke desto mindre den hele og fulle sannhet. Sørgelig er det da at Kirkens nærvær på et vakkert og tradisjonsrikt sted som Voss ikke har fått et verdigere og mer markert arkitektonisk uttrykk.*

Det masseproduserte ytre tilsvarende heldigvis ikke det man finner når man kommer inn. Her varmer gjestfriheten og hjerteligheten nesten før man har fått lukket ytterdøren bak seg. De tre søstrene driver stedet som et retreatsenter. Her kan man komme og finne stillhet- og fellesskap i bønn og måltider. I kjelleren er der kapell, hvor søstrene hver dag feirer ordets liturgi og mottar den hellige kommunion, og når presten kommer på sitt månedlige besøk, er der også en liten menighet som samles til messe.

Vi lever i en tid som også i Kirken preges og domineres av komitéer og kommisjoner av

de forskjellige slag. Når noe virkelig skal gjøres, når det skal tenkes og skapes noe nytt, er det imidlertid ildsjelene det kommer an på. Ildsjelen på Voss er Sr. Åse. Hennes klosternavn er Lætitia, som betyr «munterhet», men i likhet med mange andre nonner bruker hun idag helst sitt døpenavn. Hun ble født i Skien i 1908 og var så svakelig at hun ble døpt hjemme.

– Det var forresten ingen selvfølge at jeg ble døpt. Mine tre eldste søsken ble ikke døpt, for min far hadde ikke meget til overs for kristendommen. Religion var i det hele tatt tabu i mitt hjem. Da jeg var tolv år, flyttet familien til Nord-Norge,

hvor min far ble postmester i Melbu i Vesterålen. Av seks søsken var det bare vi to minste som flyttet med. Her ble jeg konfirmert i Hassel kirke. På grunn av de store avstandene måtte konfirmantene dra hjemmefra og bo sammen på ett sted, hvor en gammel kirketjener underviste oss i tre uker, og dagene gikk med til å pugge salmevers og forklaring. Vi måtte ha med oss mat for alle tre ukene, og jeg husker ennå matkistene som guttene og jentene fra fiskeværene kom slespende med.

– Det er fremdeles et lite anstrøk av nordnorsk i Deres språk.

– Jeg har bodd så mange steder. Etter middelskolen dro

Gyldendal-pris til Wera Sæther  
Wera Sæther er en av de fem prisvinnerne i Gyldendals manuskriptkonkurranse for kvinner. «Juryen har valgt å premiere de dristige som har vendt opp ned på gamle forestillinger, sprenget grenser og gitt av seg selv,» sa jurymedlem IdaLou Larsen blant annet ved prisutdelingen der de fem – ifølge Aften-

posten – «fikk roser, champagne og hver sin sjekk på 20.000 kroner.»

Wera Sæther er den eneste etablerte forfatteren blant vinnerne. Hennes bidrag heter «Kjærlighet før krigen» og fikk følgende karakteristikk av juryen: «Sterke og sensuelle kjærlighetsdikt i brytningen mellom det profane og det sakrale.» Alle de fem manuskriptene vil foreligge i bokform til høsten.

4

jeg tilbake til Skien, hvor jeg tok artium. Siden dro jeg tilbake til Melbu og ble lærerinne på en privat middelskole.

– *Hvordan kom De i berøring med Kirken?*

– Jeg tenkte sjelden eller aldri på religion i ungdomstiden. Som russ besøkte jeg en gang den katolske kirken i Porsgrunn, bare for å se hvordan det var. Jeg hadde jo hørt at protestanter ble «feiet» ut! Det var 1. pinsedag i 1927. Været var nydelig. Jeg gikk en ganske lang vei til fots, og i eftertanken står det hele for meg nesten som en pilgrimsferd. Pastoren prekte ganske gebrokkent, men menighetens aktive deltagelse gjorde et sterkt inntrykk på meg, og likeledes den hjertelige stemningen på kirkebakken etter gudstjenesten. Jeg tenkte fra da av at det ville være interessant å få vite litt mer om Kirken. I «bogladden» på Melbu fant jeg enkelte småskrifter av pater Lutz, og min eksotiske interesse ble snart lagt merke til. «Nu er det kommet no' kattallsk,» fikk jeg høre dersom et nytt skrift var kommet, og da visste de at jeg kjøpte det. Vfter hvert savnet jeg noen å snakke med om disse ting. Det hadde vært endel avisskriverier om biskop Smith, så jeg tenkte der

måtte være en katolsk biskop i Oslo, og skrev til Den katolske biskop, Oslo. Det kom et vennlig svar fra Mgr. Irgens, som da var administrator. Han sendte meg også «Kristi efterfølgelse». Senere fikk jeg møte ham i Oslo.

Sommeren 1932 gikk jeg opp trappene i Nygårdsgaten i Bergen og ringte skjelvende på klokken. En nonne lukket opp, og en hvitkledt munk svevet forbi. Det viste seg å være pater Vanneufville, som da holdt retrett for søstrene. Jeg ble vist inn i taleværelset. Først kom husets forstanderinnen for å se om det var nødvendig at jeg snakket med generalforstanderinnen. I sin bønnebok hadde hun mitt navn på en lapp som hun hadde fått av Mgr. Irgens. Han hadde nok gitt henne i oppdrag å be spesielt for meg. Det var en beskjeden og hjertelig søster. Etter en stund dukket sognepresten, Mgr. Snoeys, opp i taleværelset. Det var en enorm skikkelse, med et fryktinngyende skjegg. «Er det De som vil bli katolikk?» brummet han og fikk meg til å føle meg som en freidig inntrenger. Jeg ønsket at et hull ville åpne seg i gulvet. «Hvor lenge skal De bli i Bergen?» – «Tre dager.» – «Det var ikke lenge. Vi får

Honnør til Åge Rønning

Forfatteren Åge Rønning, Radio Immigranten og kulturredaktør Odd Kvaal Pedersen ble nylig tildelt Fritt Ords Honnør: en vakker krystallbolle og en sjekk på 30.000 kroner er de synlige tegn på honnøren.

Ved høytideligheten i forbindelse med utdelingen hadde Gidske Anderson, selv journalist og forfatter, bl.a. dette å si om sin kollega Rønning – ifølge Aftenposten:

begynne undervisningen med det samme.»

– *Idag må man gå til undervisning minst et år for å bli opptatt i Kirken. Dengang høstes det enklere ut ...*

– Jeg hadde jo lest en masse på forhånd. Mgr. Snoeys underviste meg hver formiddag og ettermiddag i tre dager, og om kvelden den tredje dagen avsverget jeg den lutherske tro som jeg aldri hadde hatt, og ble opptatt i Kirken. Neste morgen fikk jeg min første kommunion.

– *Det tradisjonelle spørsmål: Hvordan reagerte familien?*

– Det ble jo litt oppstyr hjemme. Å være katolikk var uttrykk for et slags hysteri, ikke minst fordi man knelte og korset seg. Min far var bortreist, og jeg ba min mor vente litt før hun skrev til ham. Etter noen dager hadde alt roet seg, og hun skrev: «Åse er blitt katolikk, men hun er den samme som før.» Selv måtte jeg skrive til sognepresten i Melbu og be om utmeldelsesattest. Jeg fikk et hyggelig svar, hvor han ba meg tenke nøye over det hele: «Forresten, er De kommet under innflytelse av katolsk propaganda, nytter det lite hva jeg sier. Husk hva som står skrevet: Man skal ikke forlate sin egen forsamling,

- Et forfatterskap preget av en skapende fantasi med utsyn langt utover våre egne landegrenser. En beundringsverdige forkjemper for det frie, ukorruperte ord. En diktning full av lys, luft, humor, selverkjennelse og livslyst... Rønning har viet 30 år av sitt liv til ordet og alle dets bruksområder, fra det mest prosaiske til felt som er beslektet med drøm. Han har på denne måten gitt en skarp og omsorgsfull analyse av vår tids mennesker.

### Hvem leder Kirken?

Både kardinalmøtet og bispesynoden i Roma har vært vanskelig tilgjengelig for pressen, ifølge *Katolsk Orientering*. Blant de saker som stod på kardinalmøtets dagsorden, var en sammenslåing av kuriens kontorer og råd. Ved åpningen av møtet sa paven at kurien tydeligere enn før «bør bli et instrument til under-

støttelse av pavens lederfunksjon, men et instrument av pastoral art, ikke en selvstendig maktinstans ved siden av paven, og ennå mindre et filter som blokkerer og filtrerer. Kurien bør støtte paven i hans tjeneste for Kirkens enhet. Derfor er det nødvendig at kurien og de lokale kirker arbeider bedre sammen og gir hverandre bedre og mer åpen informasjon.»



Søster Åse i muntert selskap foran peisen. Aller høyest ler sognepresten i St. Paul i Bergen, pastor Bernt I. Eidsvig.

som noen har for skikk.» Det slo meg straks at det jo var Luther som forlot sin forsamling, og at jeg nå vendte tilbake til den Kirke som han ikke skulle ha forlatt.

- Når våknet interessen for klosterlivet?

- Allerede da jeg ble katolikk, ønsket jeg å bli nonne. På veien nordover etter opptagelsen var jeg innom Trondheim. Der var det noen hollandske søstre som skulle drive skole,

men snakket det forferdeligste norsk. Jeg ble bedt om å hjelpe til og arbeidet i to år som lærerinne i byen, hvor jeg også kunne leve et regelmessig liv som katolikk. Jeg var hver dag i samtlige messer, og gjennom prestene og søstrene fikk jeg en solid innføring i Kirkens liv. Hele tiden var jeg også i kontakt med Mgr. Snoeys. Han mente jeg ikke burde forhaste meg med å gå i kloster. «Vi trenger søstre, men vi trenger

også katolske familier,» sa han, og så bad han meg innstendig om å holde meg unna Nebergsgaten og dominikanerne: «De fisker etter alle som vil i kloster.» Skolesøstrene i Trondheim levde som gamle jomfruer, men jeg følte meg svært tiltrukket av byens Elisabeth-søstre. Mest av alt ønsket jeg å tre inn i et kontemplativt kloster, men det fantes ikke i Norge på den tid. Så skrev jeg til karmel-klosteret i Lisieux, men der var fullt. Jeg skrev til tre klostre, men ingen hadde plass. Da jeg rådførte meg med Mgr. Snoeys før jeg skrev til det fjerde, fikk jeg et strengt brev tilbake: Hvordan skulle det ta seg ut om jeg som var norsk, satte meg til med foldede hender i ett eller annet utenlandsk kloster? «Vi kjemper for å få arbeidere i vingården. Deres plass er her.» Så trådte jeg inn hos Franciskus-Xaverius-søstrene, hvor jeg avla løfter den 5. juni 1940.

Det vil føre altfor langt å komme inn på Sr. Åses mange og omfattende oppgaver i sin kongregasjon. Grunnleggelsen av St. Olavssentret på Voss skyldes tilfældigheter hvor Sr. Åse ikke nøler med å se Vårherres finger bak det hele. Lars Eskeland hadde i sin tid testamentert tomten til kirke-

## Chiles biskoper firer ikke

*De chilenske biskoper bekreftet nylig at de fortsatt vil tale for nasjonal forsoning i landet til tross for kritikk fra regjeringens side. I en melding fra bispekonferansens faste råd heter det at «vår kjærlighet til Chile byr oss ikke å tie; vår kjærlighet til Chile byr oss ikke å gi opp.»*

*Biskopene understreker også at man snarest må få slutt på de store sosiale skiller i landet. «Vi ser at vårt land er sørgelig og faretruende delt, og at begivenhetene går stadig raskere. Vi bønnfaller chilenerne om å finne frem til dialog, sameksistens og enighet.» General Pinochet, som har hatt makten siden 1973, har avslått en nasjonal plan*

*for overgang til fullt demokrati fremsatt av de fleste opposisjonspartiene og under beskyttelse av kardinal Juan Francisco Fresno, erkebiskop av Santiago.*

*De chilenske biskoper betegner avslaget som ødeleggende: Det stenger den eneste veien til fredelige forandringer i landet.*

CATHOLIC HERALD

6

lige formål, men så kom det pålegg fra kommunen at tomten måtte benyttes dersom man ønsket å beholde den. Derefter gikk det hele slag i slag.

— Selv syntes jeg det viktigste var å få et kapell. Jeg har alltid ment at Kirken burde komme ut på landet, og jeg syntes det var trist at der ikke var et eneste tabernakel mellom Bergen og Hønefoss. Mgr. Fishedick ivret også for et kapell her, og så fant vi da denne løsningen med å bygge et meditasjonssenter, hvor vi kan være et åndelig hjem for katolikker og andre som ønsker noen stille dager. Samtidig har vi hatt samlinger både av konfirmanter og ministranter. Den nye sognepresten i Bergen, pastor Eidsvig, kommer hit så ofte han kan, og har oftest barn og unge i sitt følge. Vi er så glade hver gang vi får besøk av en prest, for da blir det messe.

Til daglig har ikke Voss noen annen katolsk sogneprest enn Sr. Åse. Hun og hennes to medsøstre er blitt en del av gatebildet, og ved sin ordensdrakt er de et vidnesbyrd for alle om at den katolske kirke også er til stede der hvor det tales nynorsk. Sr. Åse drømmer om at nynorsk engang



*I 1983 var Søster Åse med på pilgrimstur til Roma, hvor hun også fikk hilse på paven.*

også kan bli det liturgiske sprog i den lille menigheten på Voss og andre lignende steder, og det er en drøm vi gjerne deler med henne.

— *Angrer De på at De som ung valgte klosterlivet?*

— Jeg angrer på at jeg ikke har gjort det bedre enn jeg har gjort det. Men det er menneskelig å feile. Jeg går alltid ut fra at Vårherre retter opp igjen de feil vi gjør. Livet har lært meg at det viktigste er å ha mot til å stå med tomme hender, og be Gud fylle dem. Gledene har vært mange, og jeg tror jeg kan si at jeg ihvertfall ikke har surnet med årene. Jeg er også glad for mange av de forand-

ringer som er kommet i de senere år. Mye var stivnet i det gamle. «Hier lässt man einen Seufzer fallen, wenn man kann — noch einen,» stod det i en av mine gamle bønnebøker. Selv sukkene var programmert. Jeg må allikevel innrømme at jeg i hele mitt liv har smilt og sukket etter eget for godtbeffinnende. Forresten — skriv ikke at jeg er så gammel. Det kan skremme folk fra å komme. De kan tro vi er fossiler her.

Søster Åse har lagt sitt gamle kloster navn på hyllen og kaller seg ikke lenger Lætitia. Men munterheten følger henne fremdeles.



## Ønske om mer økumenikk i Nord-Island

Den katolske kirkes primas i Island, Tomas O'Fiaich, har tatt til orde for at de økumeniske forbindelsene mellom katolikken og protestantene i Nord-Island må bedres. Kardinalen innrømmet at dette ikke kom til å bli noe lett arbeide, etter at provinsen i årtier har vært preget av vold og terror. NØP/KIPA

## Samarbeid mellom kirkene

Hvis den katolske kirke virkelig vil være symbolet på den solidaritet verden strever etter, må det utvikles et nært samarbeid mellom de rike og de fattige lands lokale kirker. Et åndelig fellesskap bør tilstrebes, og menneskelig og materiell hjelp må nå frem, sa paven under den årlige generalforsamling i det pavelige råd Cor Unum. Kirkens og fremfor alt

Vatikanets forskjellige instanser må koordinere sin innsats for å forbedre lokalkirkenes gjensidige hjelp, uttalte paven.

Det pavelige råd Cor Unum ble grunnlagt av pave Paul VI i 1971. Rådet organiserer pavestolens karitative arbeid og står til rådighet for bispekollegiet i dets sosial-pastorale arbeid.

KIPA/KAT.ORIENT

## Gunnel Vallquist: Låt din gåva ligga . . .

7

*För varje år  
blir det tydligare  
att böneveckan  
för kristen enhet  
inte längre motsvarar  
de enhetslängande  
kristnas  
djupaste insikt.  
Det känns helt enkelt  
inte riktigt hederligt  
att fortsätta  
på det här viset:  
att be om  
den enhet  
vi vet är Guds vilja  
utan att se till  
att den också  
blir verklighet.*

Vi kan ju inte undgå att inse att denna Guds vilja att vi skall vara ett – Kristi högtidliga bön till sin Fader «att de må vara ett så att världen kan tro» – att den väger mindre tungt i ekumeniken än en rad av kyrkan själv formulerade villkor för enheten. Låt oss anta att alla dessa villkor har tillkommit i lydnad för Sanningens röst, och att inga prestige- eller maktfaktorer haft eller har något att säga till om i kyrkans avgörande ställningstaganden!

Då står vi ändå inför ett alldeles olösligt dilemma: å ena sidan kyrkornas bindande läroutsagor, å andra sidan Kristi bön, som kyrkorna hindrar att gå i oppfyllelse.

Inför detta dilemma väljer vi i praktiken att koncentrera oss på lärofrågorna, för att inte känna det outhärdliga trycket av Kristi oppfyllda bön. Sedan börjar vi skylla ifrån oss på «de andra»; det är *vår* kyrkas utsagor som är bindande, och dilemmat löser sig om de andra ger upp sina falska påståenden ... Så argumenterades det för inte så länge sedan. Men den ståndpunkten kan ju numera ingen företräda, i varje fall inte öppet och uttryckligt. Därav den pinsamma känslan av ohederlighet i hela den ekumeniska situationen, en övergångssituation som blivit permanent och är i färd att mögla.

«Gräsrötterna», kyrkans fotfolk, känner det här och tar allt mer, stilla och tyst, vissa konsekvenser. Gemensam nattvard blir *ett* sätt att, trots allt, visa att vi kristna *är* ett i allt som är väsentligt. Detta handlingssätt bemötes inte längre med fördömanden utan med mildhet: man påminner om att kyrkorna faktiskt inte har kommit fram till den enhet

som finner sitt fullkomliga uttryck i nattvardsgemenskapen, och att det är orätt att handla som om man låtsades att så vore. Ett sådant handlingssätt vore att «cementera status quo», att låsa fast kyrkorna i en halvmesyr genom att ta bort det viktigaste pådrivande motivet att söka enheten.

Alldeles riktigt, från en synpunkt sett. Men också det en halvmesyr. För vore vi verkligen konsekventa, ville vi verkligen gå in under konsekvenserna av vår *dödssynd* att låta nogonting gå före Kristi högtidliga bön till sin Fader innan han gick i döden för oss, för sin kyrka – då skulle vi handla på ett långt mer radikalt sätt.

För det är verkligen dödsynd det handlar om, i det förflutna, varje gång kyrkans ansvariga har fattat ett beslut infekterat av stolthet, prestige, hänsynslöshet eller blindhet, som har lett till den största synd kyrkan *som sådan* kan begå; brott mot enheten som Kristi yttersta vilja, sönderlitandet av Kristi kropp. Det är inte svårt att i kyrkans historia finna en lång rad sådana synder, som var och en vore nog för att beröva henne rätten att tala som om hon vore *en och*

## Mediesøndagene 86 og 87

Paven har offentliggjort emnene for mediesøndagene i 1986 og 1987 allerede nå så det skulle være rikelig tid til å forberede dem. Emnet for 1986 er «Sosial kommunikasjon og kristen offentlig opinionsdannelse» – for 1987 er det «Sosial kommunikasjon og fremme av

rettferdighet og fred». Begge emnene kan samtidig tjene som forberedelse til bispesynoden høsten 1987, om det katolske legfolks stilling i Kirken og i verden.

Mediesøndagen «Verdensdagen for sosial kommunikasjon» feires som regel første søndag etter Kristi Himmelfart.

KIPA/KAT. ORIENT.

## Frigjør en arbeidsplass

Den nye co-adjutor i bispedømmet Osna-brück, Ludwig Haverkamp, har oppfordret yrkesaktive, kristent orienterte ektepar til å gi fra seg en av arbeidsplassene til fordel for en arbeidsløs dersom familiære og finansielle forhold tillater det. Kirken kan ikke foreskrive en slik handlemåte, men det er dens plikt «å gjøre folks samvittighet oppmerksom på muligheten.» KATOLSK ORIENTERING

8

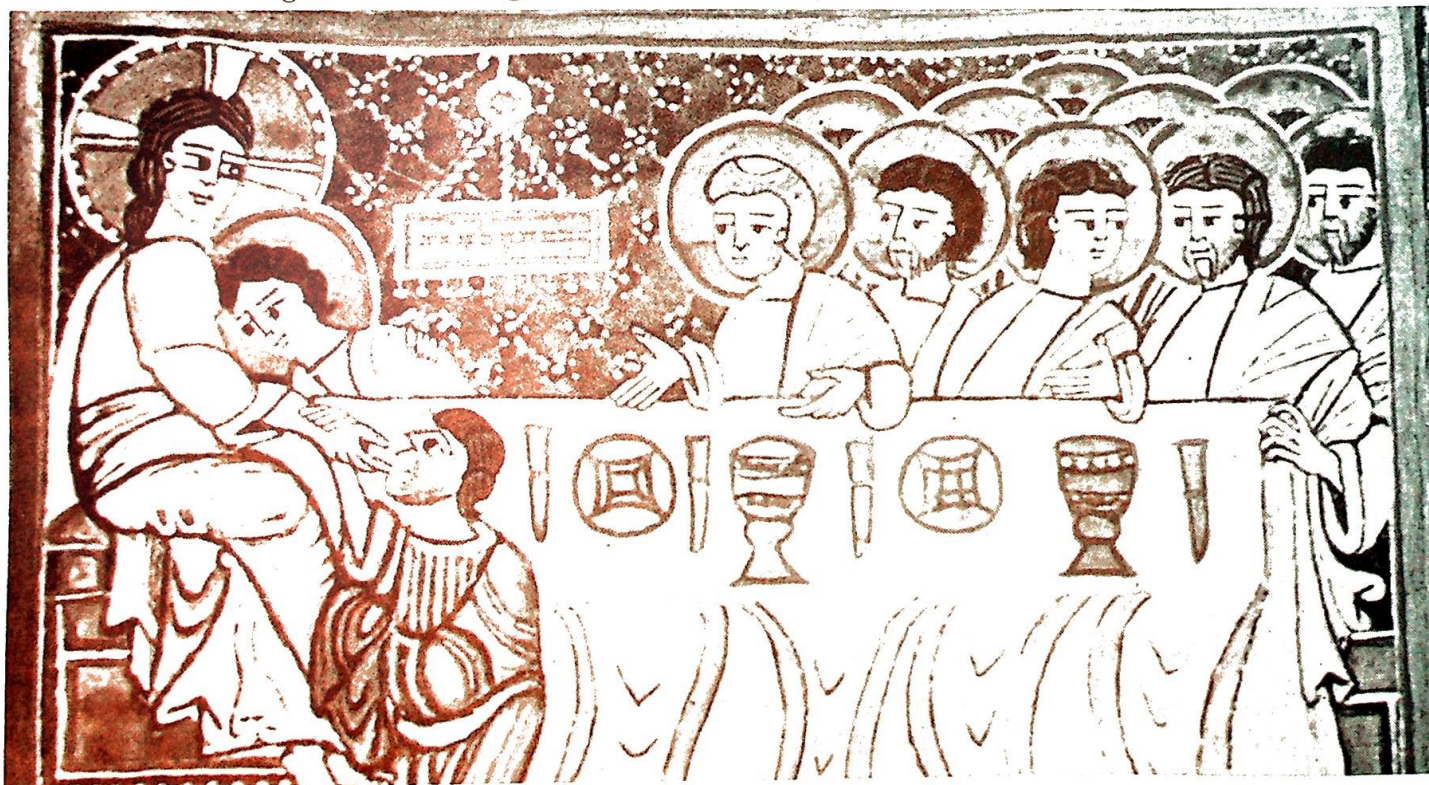
helig inte bara i princip utan i konkret praxis.

Den här insikten har vi i själva verket, fast vi inte gärna ger uttryck åt den. Det är den insikten som gör att vi känner oss illa till mods med böneveckan och alla dess ursäkter för den bestående splittringen. Enda sättet at bryta med halvheten vore – om man nu inte vill propagera för en total sakramental fribytarverksamhet på gräsrotsnivå – att vara radikal i sitt avstående. Radikal, med samma radikalitet som katolska kyrkan alltid har hävdad när det gäller den

enskilde syndaren: ingen kommunion alls! Vår Herre har själv med all tydlighet givit handlingsmodellen. «Om du bär fram din gåva till offeraltaret och där kommer ihåg att din broder har något otalt med dig, så låt din gåva ligga framför altaret och gå först och försona dig med honom; kom sedan tillbaka och bär fram din gåva.» Alltså: ETT INTERDIKT ÖVER HELA KYRKAN, tills synden är försonad, botgöringen fullgjord och enheten återställd!

Och precis som när det gäller den enskilde syndaren:

då skulle det bli fart på bättringen! Under ett sådant tryck skulle ingen lämna någon möda ospard för att finna de lösningar som naturligtvis existerar, men som man inte finner på om man inte drivs av en våldsam fruktan och en vild längtan. Sådan är nämligen människan, och teologin är inte mer än andra områden undandragen lidelsernas påverkan. Den dag kyrkans ledare inte bara dömer andra att stå utanför nattvarden, utan sig själva och de sine, som följd av allas, alltså även vår egen, synd – den dagen är enheten nära!



## Appell om handlingsplan for et fornyet Europa

*Kirken må gjøre en innsats for å lede Europa, som er religiøs, sosialt og politisk splittet, til ny bevissthet om seg selv, en bevissthet basert på kristen tro og kristne tradisjoner som er en slik grunnleggende del av den europeiske kultur, skriver paven i et brev nylig til formen-*

*nene for alle de europeiske bispekonferanser*

*Paven oppfordrer biskopene over hele kontinentet – både i øst og vest – til å gi seg i kast med «en felles handlingsplan» for en mer effektiv forkynnelse over hele kontinentet. De Europeiske Bispekonferansers Råd med kardinal Basil Hume som formann, bør stå i spissen for en slik oppgave, mener paven.*

*Første gang paven gav uttrykk for denne tanken, var under det 6. symposium for de europeiske bispekonferanser i oktober i fjor i Roma. Pavens visjon er at Europa skal bli samlet igjen ved en gjenoppdagelse av det kristne budskap og de kristne verdier.*

CATHOLIC HERALD

# AMBASSADØREN OG PAVEN

9

En liten nyhetsnotis i forrige nummer av St. Olav fortalte at Norges nye ambassadør til Den hellige stol, Ketil Børde, hadde overlevert sine akkreditiver til pave Johannes Paul II.

I den forbindelse overleverte han også sin akkrediteringstale og mottok pavens svartale: Vi gjengir her deler av de to taler.

Ambassadør Børde overbragte innledningsvis hilsener og gode ønsker til paven fra Kong Olav.

«Opprettelsen av diplomatiske forbindelser mellom Norge og Den hellige stol i 1982 har åpnet for et nytt kapittel i vår felles historie,» sa Børde og trakk trådene tilbake til middelalderen da det til dels var nær kontakt mellom de to parter. Han minnet om den betydning opprettelsen av erkebispesetet i Nidaros i 1152 hadde hatt både for den åndelige og verdslige utvikling i Norge. Han pekte også på at den kristne tro og kontakten med det kristne Europa og med pavestolen var viktige inspirasjonskilder for den kulturelle blomstring landet opplevde i det 13. og 14. århundre. «I denne tiden gikk veien for tusenvis av pilegrimmer fra alle land i Europa til Nidaros og Olav den hellige – Rex Perpetuus Norvegiae – Norges evige konge.»

Ambassadør Børde fremholdt at «dagens situasjon viser klarere enn noen gang tidligere hvor avhengige statene er av hverandre, og hvor absolutt nødven-

dig det er med felles innsats til forsvar for de verdier som er selve grunnlaget for vår kultur og vår fremtid.» Han understreket at både Norge og Vatikanet «bygger på og søker å ivareta nettopp disse fundamentale verdier i vår vestlige kultur.»

I sin svartale takket paven for kong Olavs hilsen og forsikret at hans egne gode ønsker og bønner følger den norske konge, hans familie og hele det norske folk. Paven sa videre at han var glad for at ambassadør Børde hadde trukket frem tidligere tiders fredelige og fruktbringende forbindelser mellom Norge og Vatikanet, forbindelser som hadde bidradd til å formidle de verdier nordmennene så bevisst hadde gjort til sine egne verdier og til en del av sin nasjonale identitet. «Disse verdier har sine røtter i vår felles europeiske arv som er dypt preget av kristendommen,» sa paven som også understreket at «Olav den helliges lysende skikkelse for alle tider er et symbol på at det norske folk tilhører Kristus siden dets

dåp for snart tusen år siden.» Reformasjonen skapte splittelse mellom de kristne, men «likevel er kristendommen – i rammen av den lutherske konfesjon – fast knyttet til landets sosiale strukturer.»

Paven understreket at dagens Norge og Vatikanet kan «samles om mange felles mål av stor betydning for en sant menneskelig og menneskeverdig utvikling ..» og viste i den forbindelse til en rekke områder Børde selv hadde nevnt i sin tale: Demokrati, likhet, solidaritet, fri kommunikasjon av idéer og mennesker i tråd med Helsinkiavtalens prinsipper og – ikke minst viktig – religionsfriheten. «Jeg takker Norge for landets innsats for alle disse anliggender som er sentrale anliggender også for Den hellige stol og for alle land som bygger på et ekte frihetsbegrep. Det dreier seg om fundamentale menneskerettigheter som må respekteres av alle og over alt; den sivilisasjon som ikke gjør det, er ikke verd å kalles en sivilisasjon,» sa paven.

Han minnet om de forpliktelser de frie nasjoner har til å hjelpe andre land som sliter med utviklingsproblemer eller herjes av ufred og krig. «Solidaritet må aldri bli bare ord eller en drøm, den krever modig innsats for en ny økonomisk verdensordning,» sa paven, som uttrykte sin faste tillit til Norges samarbeidsvilje i internasjonale spørsmål.

Paven understreket at alle tiltak til menneskehetens beste «må støtte seg til de fundamentale åndelige og moralske verdier som

## Paven mot kastevesenet

»Den katolske kirke støtter kampen for å rive ned sosiale skillelinjer og fordommer som undertrykker millioner av mennesker,» sa paven i en preken under sitt besøk i India for en tid siden. Rundt 18.000 mennesker var til stede ved messen som æret Mahatma Gandhi.

Flere observatører oppfattet pavens ord som skjult kritikk av Indias kastesystem som deler den hinduistiske befolkning i strengt adskilte klasser. Paven nevnte Gandhi som et eksempel på en apostel som hadde bidradd til å jevne ut sosiale skiller mellom mennesker.

AFTENPOSTEN

## Til minne om

Vår nabo Olof Palme er død – skutt. Vi tar frem til ettertanke noen av hans egne refleksjoner over saker han brant for eller flammot, hentet fra Arbeiderbladet.

– Ufrihet gir seg ikke uttrykk bare i fengsler og gitter. Vår tids store fengsel er fattigdommen og sulten. Sultens plager og nødens gissel skaper nettopp nå mer menneskelig lidelse enn brutalite-

De selv, ambassadør Børde, la vekt på, og som Den hellige stol ser som sin oppgave å forsvare... I et møte for en tid siden med de europeiske biskoper gav jeg et 'riss' av dagens europeiske samfunn med dets positive og negative sider: Midt i en sann overflod av goder og av viten opplever mange mennesker ikke lenger noen mening med sitt liv og kjenner ikke lenger til den verdighet de har som skapt i Guds bilde.» Europas mennesker må ikke få glemme at «de kristne røtter er en integrert del av deres identitet», sa paven og fastslo at det trenges «en ny skapende syntese av Evangeliet og menneskenes konkrete situasjon.» Han oppfordret alle Norges katolikker til å bidra til en slik syntese: «de er få i antall, men vel integrert i det norske samfunn. De moralske og åndelige verdier er et sentralt anliggende også for andre kristne kirker. Det gir enda en grunn til å fremme økumenikken som hjelper de kristne til å forstå hverandre bedre, til å respektere hverandre, til å samarbeide for andres vel – og alt dette forbereder enheten mellom dem.»

Paven avsluttet sin tale med å ønske alt godt for «det norske folk, dets konge og dets regjering. Midt i de lange vintre som får nordmenn til å lengte mot lysere og mer solfylte dager, fortsetter Gud å øse ut av sitt lys og sine rike gaver slik at de kan leve i gode kår og i fred i overensstemmelse med hans vilje og kjærlighet.»

---

*«Møtet med den indiske hverdag vekker til ettertanke» skriver Hilde E. Rud. Helt siden barndommen har India fascinert meg, forteller hun, og da Norsk Undervisningsforbund ifjor arrangerte en studietur, ble det endelig en anledning til å sette foten på Indias jord. – Her følger noen glimt fra Indiaturen, konsentrert om en dag i påskehøytiden: en annerledes påske under fjerne himmelstrøk.*

---

Inntrykkene fra reisen er mange og sterke, men for meg vil møtet med det religiøse India stå som et høydepunkt, spesielt oppholdet i Varanasi ved slutten av Den stille uke (Varanasi er vel mer kjent under sitt tidligere navn Benares).

Det de fleste vesterlendinger forbinder med India, er fattigdom og menneskemylder. Begge deler er overveldende. Hverken bilder eller ord kan helt ut skildre fattigdommen og menneskemassene. Det første møte med alle disse millioner nødlidende mennesker i byene er et sjokk for en europeer, men det går ikke mange dagene før en er blitt så avstumpet at en knapt legger

merke til de mange halvnakne unger som tigger – eller de spedalske som rekker frem en hånd, halvt oppspist av den grusomme sykdommen. Det er bare ikke mulig å gi rupier til alle som samler seg rundt bussen vår.

Varanasi, hinduenes hellige by, er mer enn overbefolket: Hit strømmer folk fra hele subkontinentet for å foreta sitt rituelle bad i Mor Ganges' hellige vann. Ma Ganga, som navnet er på hindi, har sitt utspring i Himalaya, gudenes bolig, og floden dyrkes som en guddom fra fjellene i nord til utløpet i Bengalbukten.

Når Varanasi er blitt et så høyt aktet pilegrimsmål, har det sammenheng med at byen

tens fangevoktere noensinne kan få istand...

– Naturligvis er drømmen om en voldsom revolusjon i vårt land i beste fall falsk romantikk. Riktignok finnes det land og situasjoner der revolusjonen ikke er til å komme forbi, for å få slutt på den ulidelige undertrykkelsen, den brutale sosiale utsugingen. Men virkelig revolusjonære er tålmodige mennesker.

De ser vold som en siste utvei når alt annet er forsøkt...

– Fordommene ligger alltid på lur, selv i et opplyst samfunn. De kan få sitt uttrykk i en spydighet, en ubetenksom replikk, en nedrighet i det små. Kanskje er det ikke så ille ment. Men for den som treffes, kan det rive opp i sår som aldri leges...

– Det er risikabelt å forenkle verdens-

bildene. Blant annet kan det føre til at demokratiets forsvar først og fremst blir betegnet som noe militært... Politikk er praktisk slit med en treg virkelighet, den er møte med mennesker i en dialog som stadig fortsetter.. Hvis dialogen forstummer, da gjenstår bare volden og forbannelsen og vanviddet.

## VARANASI

er spesielt knyttet til Shiva, en av hinduismens hovedguder. Det vrimler av templer til Shivas ære, men her finnes også templer for andre guder, ca. femten hundre i alt. Under mogulkeiseren Aurangzeb på 1600-tallet ble mange templer ødelagt, og praktfulle moskeer reist på tuftene, derfor er Varanasi en hellig by også for muslimene. Jainaer, sikher og kristne har også sine gudshus i denne byen.

Det er tidlig på morgenen påskeaften, før soloppgang, vi er på vei ned til Mor Ganges sammen med byboere og pilegrimer. Byen er ennå ikke riktig våknet til liv. Flere sover på sine karakteristiske flettverksenger, enten i enkle skur eller rett og slett på fortauet. Noen steder ligger det en kropp, helt dekket av et klede – er det et levende menneske eller et lik? Mange er i ferd med å gjøre sitt morgentoilet – en kattevask under en offentlig kran og tannpuss med alle fingre inn i munnen. Andre har tatt fatt på forberedelsene til en «enkel frokost». Slik leves livet i Indias byer, – alle slags gjøremål, selv de mest intime, foretas under åpen himmel. Overalt kjenner vi den søte, kvalmende lukten

– et konglomerat av menneskelige dunster, krydder og planter: «the smell of India» trenger seg gjennom klærne, inn på selve kroppen.

Etterhvert blir det trangt i de smale gatene. Menneskestrømmen går én vei: Mot elven. Ennå ser vi den ikke på grunn av den tette pilegrims-skaren, de høye husene og de prangende templene. Så – plutselig – på toppen av en «ghat» (trapp som fører ned til en elv) får vi øye på Ma Ganga. Selv for en ikke-hindu er dette et stort øyeblikk. Gjennom årtusener har dette vannbeltet vært gjenstand for så megen tilbedelse og hengivelse. Med ærefrykt går vi ned de mange trappene til båten som skal ta oss utpå det hellige vann.

Fremdeles er det halvmørkt, solen skimtes bare som en ildkule over horisonten. Selv om det er kjølig både i luften og i vannet, er mange allerede ute i elven. Menn, kvinner og barn står der med vann til livet i dyp konsentrasjon og bønn. Med hendene sammen i «namaste-hilsen» bøyer de hodet, tar så vann i hendene og heller det over hodet og kroppen. Mennene har bare et lende-klede på, mens kvinnene av

ærbarehetsgrunner går ut i vannet iført sari, som etterhvert klistrer seg til kroppen.

Med ett er solen fremme, og floden, «ghatene», palassene og templene ligger der i fullt solskinn. Nå ser vi menneskene tydeligere, alle de troende ved elvebredden, brahminene under sine parasoller og hellige menn som utfører yoga. Ved en «ghat» litt lenger nede ved elven er allerede fem likbål tent, vi skimter røyksøy-lene ... Ikke alle ber. De profesjonelle klesvaskerne – lavkastefolk – driver sin geskjeft ved elvebredden. Noen svartglinsende vannbøffelkropper glir dovent nedover den skitengrå floden.

En kan gjøre seg så mange slags refleksjoner en slik grytidlig morgen med dette mangfoldige religiøse folkeliv for øynene. Og kommentarene fra oss europeere er tallrike. Noen mener at religionen er årsaken til Indias fattigdom og nød, og foreslår en kinesisk løsning på landets problemer. Andre er fylt av ærefrykt og respekt like overfor en slik religiøs manifestasjon. Menningene er delte hos representanter for den norske lektorstand ved Ganges' bredder!

Kardinal appellerer til FN  
Kardinal Miguel Obando y Bravo, erkebiskop av Managua, har appellert til FNs generalsekretær Javier Perez de Cuellar om hjelp mot sandinistregjeringens forfølgelse av Kirken.

CATHOLIC HERALD

12

### Religion – indernes livsgrunnlag

To viktige trekk ved India trer klarere fram i Varanasi enn mange andre steder: hinduismen og fattigdommen. Vi europeere burde prøve å sette oss inn i hinduismen, som er noe langt mer enn en religion. Den er et livsmønster som gjennomsyrer hele samfunnet, og som blant annet danner grunnlaget for inndelingen i de mange kaster. Det høres absurd, men er ikke desto mindre sant: Her aksepteres fattigdommen, i stor utstrekning ut fra læren om karma, som innbefatter troen på skjebne og reinkarnasjon. Selv i den ytterste nød ser man ofte en viss verdighet hos nødstedte mennesker, en evne til å heve seg over de livsvilkår en har fått seg tildelt.

Hvis man trer ned over hodet på inderne et politisk og økonomisk mønster som den kinesiske modellen, eller for den saks skyld vårt eget velferdssamfunn, hva blir det da igjen? Tar man fra inderne religionen, tar man fra dem livsgrunnlaget. Det gjelder alle indere, -hinduer, muslimer, sikher, jainae eller kristne. Religionen preger deres liv fra

### Må støtte folket

Biskop Casaldagliga av Sao Felix og den pensjonerte biskop Arces av Cuernavaca ber kardinal Miguel Obando y Bravo – erkebiskop av Managua – om å forplikte seg til å gjenoppta dialogen med sandinistregjeringen. Sist høst sendte de to biskopene et brev til erkebis-

vugge til grav og er en vesentlig del av deres hverdag. Å besøke templet daglig er like naturlig som å sove og spise.

Vi føler oss nokså lunkne i vår gudsyndyrkelse når vi opplever hinduens praktisering av sin tro. Hinduen har fremdeles en fromhet og en tillit til den guddommelige kraft som vi er i ferd med å miste. Vi har ikke tid til å leve hverken for oss selv eller andre. Hvor er det blitt av verdier som sterke familieband og respekt for den eldre generasjon – så typisk for indisk tradisjon? Få av oss er vel så idealistiske at vi vil oppgi noe av vår velstand for å leve på indisk vis, men møtet med den indiske 'hverdag vekker til ettertanke.

Hinduismen er en av de mest tolerante religioner og tar opp i seg elementer fra andre trosretninger. Også Kristus dyrkes som gud, og mange har bilde av ham i sine hjem. Som kristne, har vi lett for å stivne i våre egne religiøse mønstre. En åpenhet overfor andre ville kunne utfylle vår egen tro. Det betyr ikke å gi avkall på vår tros egenart og miste av syne det viktigste – at Kristus er hele verdens frelser. Dokumentet om forholdet mellom

kopen med denne oppfordring, men da de ennå ikke har fått noe svar, offentliggjør de nå brevet. Erkebiskopen er en frittalende kritiker av Nicaraguas regjering.

I sin krasse henvendelse utfordrer de to biskopene kardinalen til å godkjenne og identifisere seg med «vårt folks kamp for selubestemmelse.» Brevet understre-

Kirken og de ikke-kristne religioner fra Det annet Vatikan-konsil oppfordrer oss til å søke kontakt med troende fra andre religioner og respektere deres tro og livssyn: «Den katolske Kirke forkaster ingenting som er sant og hellig i disse religioner». I hinduismens religiøse og filosofiske skrifter finnes mye som er sant og hellig, og som kunne berike vårt kristne åndsliv.

Før mitt besøk i Varanasi og ved Ganges hadde jeg en forestilling om hinduismen som en slags overtro. Kontakten med disse menneskers levende tro endret mitt syn. Jeg kom dit som turist, men forlot valfartsstedet som pilgrim. Selv om jeg av praktiske grunner ikke kunne feire påskehøytiden i min egen kirke i denne byen, følte jeg likevel at jeg hadde vært tilstede ved en påsegudstjeneste.

Påskemorgen forlot vi Varanasi med kurs for Nepal. Underlig å tenke på at Kristus på denne dag hadde stått opp fra de døde for å frelse også disse mennesker som aldri har lært ham å kjenne.

ker også at Kirken i Nicaragua og i Latin-Amerika forøvrig må støtte de legfolk, ordensfolk og prester som har tatt parti for revolusjonen i Nicaragua.

Kardinal Obando har nektet å samtale med sandinistregjeringen siden den styrtet diktatoren Agostino Somoza i 1979.  
CATHOLIC HERALD

Kirken i Brasil vil ha «Fred i rettferdighet»

Den evangelisk lutherske kirke i Brasil har valgt mottoet «Fred i rettferdighet gjennom Jesus Kristus» for 1986. Dette er i tråd med FN's erklæring av 1986 som et internasjonalt fredsår.

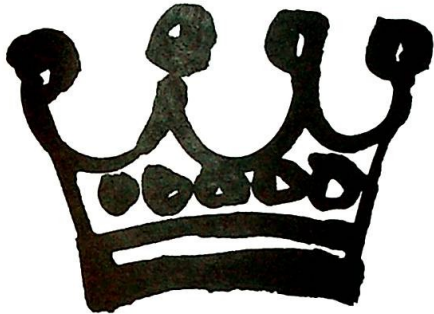
Kirkens president, Gottfried Brakemeier, sier i en uttalelse at man i Latin Amerika ikke kan få fred uten rettferdighet.

Volden, med dens sosiale, økonomiske, etiske og personlige aspekter, er med på å gjøre hverdagslivet til en tragedie for store deler av befolkningen.

Kirken har også fokusert på Brasils indianere og uttrykker sin solidaritet med dem. Det er å håpe at kristne blir mer klar over den urett som daglig blir begått mot landets opprinnelige innbyggere.  
NOP/LWI

## LA LOVSANG TONE

13



*Kristenhet, la lovsang tone  
påskens lam til ære.*

*Lammet som for hjorden døde,  
Krist som skyldløs bar vår brøde,  
vil oss med vår Far forsone.*

*Død med liv en tvekamp stred  
som i under endte,  
da vår konge døden led,  
død til liv seg vendte.*

*«Maria, tal for sant  
om tegnene du fant.»*

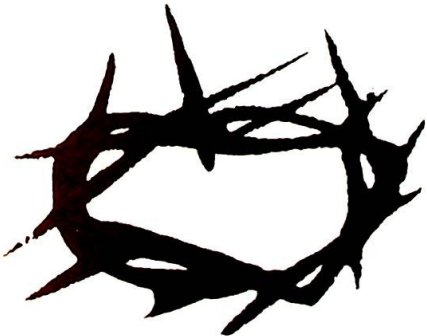
*«Jeg så den grav som nyss var hans,  
jeg så den oppstandne i strålekrans,  
så engler stå vitner,  
så svatteduk og svøp.*

*Oppstanden er Kristus,  
mitt håp og min heder.  
Til Galilea vandrer han forut for eder.»*

*Oppstanden er Herren, det vet vi for visst.  
Skjenk oss din miskunn,  
du seirende Krist.*

*Amen. Alleluja.*

*Fra sekvensen for 1. påskedag.*



## Utfordring og eksempel for vår tids mennesker

Den danske anatom og senere biskop Niels Steensen (1638–86) kan være en utfordring og et eksempel for vår tids mennesker når det gjelder besinnelse på menneskets stilling innen skaperverket og på grensene for den menneskelige erkjennelse, sa professor Carl Schirren nylig i et foredrag i Det katolske akademi i Hamburg. Ved sin streben etter sikkerhet for erkjennelsen viste Steensen at det

er umulig å gå den veien uten en fast forankring i Gud.

Steensen, som var dypt religiøs, holdt i sitt vitenskapelige arbeid bare det for sant som erfaringen ved hjelp av de ytre sanser kunne bekrefte. Han lot seg ikke forlede til å «henlegge sjelen til hjertet», og han avviste den trang til «spekulasjon» som var så utbredt i hans samtid. Hans kritiske ånd – forbundet med genialitet – var forutsetningen for hans

betydelige oppdagelser.

Også som teolog søkte han – med høye moralske fordringer – de siste ting. Hans konversjon til den katolske tro og lære må ses på denne bakgrunn. Ifølge Schirren var det først og fremst de katolske kjærlighetsgjerninger som gjorde inntrykk på Steensen, likeledes erkjennelsen av at ingen av reformatorene kunne påberope seg noen guddommelig autoritet. KNA

## DEN NORDISKE BISPEKONFERANSE

I dagene 16.–23. februar var våre nordiske biskoper samlet til vårmøte i Magleås ved København. Med respekt å melde synes betegnelsen «vårmøte» oss vel optimistisk – tidspunkt og Københavns tross alt relativt nordlige breddegrader tatt i betraktning... Men våre biskoper er tydeligvis optimister! Pressemeldingen fra møtet beretter om engasjerende spørsmål på dagsordenen – nok til å holde samtalen og diskusjonen varm. De to hovedpunkter var forberedelsene til bispesynoden i Roma i 1987 og Kirkens ungdomsarbeid i de nordiske land.

Under ledelse av konferansens formann, biskop Gran, ble Vatikanets forhåndsdokument («Lineamenta») til synoden 87 og hele den tematikk den knytter an til, inngående diskutert. Biskopene kunne berette at spørsmålet om legfolkets stilling og oppgaver i Kirken, som er synodens tema, var blitt ivrig diskutert i bispedømmene. Det skal satses på videre samarbeid mellom legfolk og biskopene om forberedelsene til synoden, hvor biskop Gerhard Schwenzer blir vår bispekonferanses representant.

Ungdomsarbeidet ble tatt opp til diskusjon med prester og legfolk som er aktive i katolsk ungdomsarbeid i Norden. Man utvekslet erfaringer og definerte oppgaver. Ungdommens åpenhet ble trukket frem som et meget positivt tegn, men det ble

heller ikke lagt skjul på vanskelighetene ved å leve som katolsk ungdom i et sekularisert samfunn: En varm takk fra biskopene til ungdommen og ungdomsprestene for deres engasjement, og en henvisning til betydningen av de retningslinjer for katekesen i Norden bispekonferansen vedtok i 1982.

Mange nordiske katolikker kjenner det tyske Bonifatiuswerk som generøs giver til katolske formål i Norden – ikke minst på byggefronten. Forrettingsføreren for Bonifatiuswerk, prelat Walf, var med på vårmøtet og ble informert om de mange og til dels stor bygge- og renoveringstiltak Kirken i de nordiske land står overfor. Tilveksten i våre menigheter, som for en stor del skyldes våre nye landsmenn fra Vietnam, Polen, Latin-Amerika og andre land, sprenger våre gamle kirkebygg, og tidens tann tærer. Bonifatiuswerk og Ansgarwerk har ydet stor hjelp – ikke minst de siste fem årene, men prelat Walf varslet om at man ikke ubetinget kunne regne med så rundhåndet støtte i fremtiden. Bispekonferansen rettet også en varm takk til St. Ansgar League i New York som i år feirer 75-års jubileum.

Biskop Verschuren informerte om de hjelpeprosjekter Nordisk Katolsk Utviklingshjelp har gående i den tredje verden. I 1987 skal det bl.a. satses på

hjelp til gamle og uføre i India.

Planene for et pastoralseminar for nordiske prestekandidater ble lagt frem av biskop Brandenburg. Som det nå er, må alle våre nordiske prestekandidater få all sin utdanning utenlands. Beretninger om konferansens kontakt og arbeid på det internasjonale kirkelige plan ble lagt frem, likeledes forskjellige økumeniske initiativer – alt dette ser biskopene som en viktig del av konferansens virksomhet.

Biskop Gran, som representerte de nordiske biskoper ved den ekstraordinære synoden før jul, berettet inngående om forløp og resultater. Biskopene besluttet at sluttokumentet skal oversettes til de nordiske språk.

Mandatsperioder var utløpet, og nyvalg måtte foretas: ny formann (for fire år) er biskop Verschuren av Helsinki. Vårmøtet ble avsluttet med konselebrert høymesse i St. Ansgar Domkirke i København. Messen markerte også åpningen av minneåret for Niels Steensen som døde for 300 år siden, – den kjente vitenskapsmann og senere biskop var født i København. I et brev til paven ber de nordiske biskoper om at saligkåringprosessen for Steensen snart må føre frem. ●



## Den ekstraordinære bispesynode

# BISKOPENES SLUTTDOKUMENT

### I SYNODENS SENTRALE TEMA:

Å FEIRE, BEKREFTE OG VIDEREFØRE DET ANNET VATIKANKONSILS ARBEID.

#### 1. *Synodens åndelige erfaring*

Ved slutten av denne ekstraordinære synode må vi først og fremst takke Gud som ledet paven til å sammenkalle synoden. Vi takker paven for at han har innbudt oss til feiring av 20-års dagen for avslutningen av Det annet Vatikankonsil. Synoden har latt oss erfare – igjen og igjen – fellesskapet i den ene ånd, den éne tro, det éne håp og den ene katolske kirke. Vi har også erfart den felles vilje til å omsette Konsilet til praksis i Kirkens liv. Vi har delt gleder og håp med hverandre, men også den sorg og engstelse Kirken spredt over hele verden ofte må tåle.

#### 2. *Synodens målsetning*

Målsetningen for synoden var å markere Konsiljubiléet samt vurdere og videreføre Konsilets arbeid. Vi konstaterer – med takknemlighet – at vi med Guds hjelp virkelig har nådd disse målene. Vi har helhjertet feiret Det annet Vatikankonsil som en nåde fra Gud og en gave fra Den Hellige Ånd: Konsilet har formidlet en rik strøm av åndelige gaver til den universelle kirke, til lokalkirkene og til vår tids mennesker. Samstemmig og med glede har vi nøye vurdert og deretter bekreftet Det annet Vatikankonsil som rettmessig og gyldig uttrykk for og tolkning av troen slik den er overlevert oss i Skriften og i Kirkens levende tradisjon. Derfor har vi besluttet å gå videre på den vei Konsilet har staket ut. Det er full enighet blant oss om å arbeide videre for å fremme forståelsen for og iverksettelsen av Konsilet – både av dets ånd og bokstav. Slik kan det bli ny åpenhet for mottagelsen av Konsilets anliggender både på det åndelige og det praktiske plan.

#### 3. *Lys- og skyggesider ved mottagelsen av Konsilet*

Det store flertall av de troende tok med iver og glede imot Konsilet – selv om det her og der var en viss motstand. Det er ingen tvil om at Konsilet vant stor tilslutning: Den Hellige Ånd hadde jo selv inspirert Kirken. Også mange utenfor Kirken tilla Konsilet stor betydning.

Men selv om Konsilet utvilsomt førte meget positivt med seg, må vi i ærlighet erkjenne at det også var vanskeligheter forbundet med mottagelsen av det. Noen av skyggesidene ved den etterkonsiliære periode skyldes nok mangelfull forståelse og iverksettelse av Konsilet.

I den såkalte «gamle verden» er det nærliggende å spørre: Hvorfor finner man nettopp her – hvor Konsilets lære er blitt så klart fremsatt og gjort kjent i vide kretser, og hvor det gode Konsilet førte med seg, er så åpenbart – så ofte en avvisning av Kirken? Mens der hvor Kirken undertrykkes av totalitære ideologier eller hever sin stemme mot sosial urettferdighet, der synes den å være mer anerkjent? Skjønt heller ikke der identifiserer de troende seg helt og fullt med Kirken og dens primære oppdrag.

#### 4. *Vanskelighetenes ytre og indre årsaker*

I mange deler av verden mangler Kirken de materielle midler og de menneskelige ressurser som trengs for at den skal kunne fylle sin oppgave. I tillegg blir den ofte hindret med makt i å bruke sin frihet. I de rike landene dyrkes i stigende grad en ideologi som forherliger teknologiens muligheter – noe som fører til en voksende overbevisning om den materielle verdens iboende selvtilstrekkelighet som igjen resulterer i en slags avgudsdyrkelse av tingene (forbrukermentalitet). Det kan føre til en slags blindhet overfor den åndelige virkelighet og dens verdier. Vi vil heller ikke legge skjul på at det finnes innflytelsesrike krefter i samfunnet som er fiendtlig innstillet til Kirken. Alt dette viser at «denne verdens fyrste» og «det ondes mysterium» fremdeles er virksomme blant oss.

Blant de interne årsaker til vanskeligheter må nevnes ufullstendig og selektiv lesning av Konsildokumentene samt overfladisk tolkning av dets lære på ulike vis. På den ene side er det oppstått feil fordi vi har vært for forsiktige med å sette i verk Konsilets sanne lære; på den annen side har ufullstendig lesning av dokumentene ført til en ensidig fremstilling av Kirken som institusjon på bekostning av dens mysterium. Kanskje er vi selv ikke helt uten skyld i at særlig de unge ser kritisk på Kirken som en ren institusjon. Har vi ikke selv bidradd til dette ved å snakke for meget om å reformere de ytre strukturer og for lite om Gud og Kristus? Noen ganger har det også skortet på evnen til å «prøve åndene», på evnen til å skille mellom det å være åpen overfor verden – i Konsilets ånd – og det å akseptere en sekularisert verdens holdninger og verdiskala.

#### 5. *En dypere mottagelse og tilegnelse av Konsilet*

Disse og andre mangler viser at en dypere tilegnelse av Konsilet er nødvendig. Følgende fire skritt må tas: dypere og mer inngående kunnskap om Konsilet – indre tilegnelse – hengiven bekreftelse – iverksettelse. Både den indre tilegnelse og omsetting til liv må til for at Konsildokumentene skal bli til levende virkelighet.

Den teologiske utlegning av Konsilets lære må ha både de enkelte dokumenter og deres indre sammenheng for øye slik at man kan få frem det enhetlige i Konsilets til dels innfløkte utsagn. Man bør særlig legge vekt på Konsilets fire store konstitusjoner, de er selve nøkkelen til forståelse av de andre dekreter og erklæringer. Det er galt å ville skille ad dokumentenes pastorale og deres læremessige innhold, og man må heller ikke spille Konsilets ånd og bokstav ut mot hverandre. Det trenges øket forståelse for Konsilet som ledd i Kirkens ubrudte tradisjon, samtidig som man må ta imot Konsilets lære som et lys for dagens Kirke og for vår tids mennesker. Kirken er én og den samme gjennom alle konsiler.

#### 6. *Anbefalinger*

Vi foreslår at det utarbeides en pastoralplan for de enkelte lokalkirker for de nærmeste år med det mål å gi utvidet og

utdypet kunnskap om og akseptasjon av Konsilet. Et slikt mål kan best nås ved nyutsendelse og spredning av selve dokumentene og ved utgivelse av nye studieutgaver som forklarer de enkelte dokumenter, og gjør dem lettere tilgjengelige og forståelige for de troende.

Både i utdannelsen og videreutdannelsen av prester og ordensfolk og i Kirkens katekese bør Konsilets lære gjøres kjent ved foredrag og kurs tilpasset de enkelte grupper. Synoder på landsbasis og andre kirkelige samlinger kan være meget nyttige for å få satt Konsilet ut i livet. Massemediene bør også trekkes inn i dette arbeidet. Lesning og iverksettelse av de forskjellige – og meget nyttige – apostoliske rundskriv som er kommet siden den første ordinære bispesynoden i 1969, er en god hjelp til å fremme forståelsen for og anvendelsen av Konsilets lære.

## II SYNODENS SPESIELLE EMNER

### A) Kirkens mysterium

#### 1. *Sekularismen og tegn på tilbakevenden til det hellige*

Det korte tidsrom – bare tyve år – som ligger mellom oss og avslutningen av Konsilet, har bragt stadig aksellerende forandring inn i historien. «Tidens tegn» faller på flere punkter ikke lenger sammen med de tidens tegn Konsilet stod overfor. Blant disse tegn krever fenomenet sekularisering spesiell oppmerksomhet. Konsilet har utvilsomt bekreftet de verdslige anliggendes berettigede autonomi (se bl.a. *Gaudium et Spes* 36). Man må derfor godta sekulariseringen – forutsatt at man legger den rette betydning i ordet. Noe ganske annet er det vi vil kalle sekularismen, som ser mennesket og verden som autonome størrelser, og som ser bort fra eller direkte forneker mysteriets dimensjon. Denne immanentisme eller denesidighet bygger på et snevert syn på mennesket. Den representerer en perspektivforkortning som ikke fører til sann frigjøring, men til en ny form for avgudsdyrkelse: Til slaveri under ideologiene, til et liv hemmet av vårt århundres snevre og ofte undertrykkende strukturer.

Til tross for sekularismen finnes der også tegn på en fornyet tilbakevenden til det hellige. Det finnes tegn på ny hunger og tørst etter det transcendent og guddommelige. For å gi en håndrekning til denne nye lengsel etter det hellige, må vi vise vår tids mennesker forutsetningene for og veiene til troen. Mennesket er seg selv en gåte – som Konsilet sier – en gåte som Gud alene har det fulle og hele svar på (se *Gaudium et Spes* 21). Stiller ikke de mange nyreligiøse sekter oss overfor det spørsmål om vi har lagt tilstrekkelig vekt på og gitt næring til sansen for det hellige?

#### 2. *Guds mysterium ved Jesus Kristus i Den Hellige Ånd*

Kirkens fremste oppdrag er – ledet av Den Hellige Ånd – å forkynne og vitne om det glade budskap om Guds utvelgelse, Hans barmhjertighet og hans kjærlighet gjennom frelseshistorien i *tidens fylde* som når sitt høydepunkt i Jesus Kristus. Dette budskap skal Kirken holde frem og gi videre til menneskenes frelse ved Den Hellige Ånd. Kristus er folkeslagenes lys! Når Kirken forkynner Evangeliet, må den også se til at den selv er et klart gjenskinn av dette lys (se *Lumen Gentium* 1). Kirken blir mer troverdig når den taler mindre om seg selv og mer om den

korsfestede Kristus (se *1 Kor. 2,2*) og bærer vitnesbyrd om ham ved sitt liv. Kirken er selv et sakrament, det vil si et tegn på og et redskap for både fellesskapet med Gud og fellesskap og forsoning menneskene imellom. Det annet Vatikankonsil sier at Kirken er basert på Treenigheten, og at den er kristosentrisk.

Fordi Jesus er Guds sønn og den nye Adam, åpenbarer han både Guds mysterium og menneskets – og også menneskets høyeste kall (se *Gaudium et Spes* 22). Guds sønn ble menneske for å gjøre menneskene til Guds barn. Ved dette familiefellesskap med Gud føres mennesket til sin høyeste verdighet. Når Kirken forkynner Kristus, forkynner den samtidig frelse for menneskene.

#### 3. *Kirkens mysterium*

Kirkens mysterium kommer av dens forbindelse med Kristus. Konsilet beskrev Kirken på flere forskjellige måter – som Guds folk, Kristi legeme, Kristi brud, Den Hellige Ånds tempel og Guds familie. Disse forskjellige betegnelser utfyller hverandre og må forstås i lys av Kristi mysterium eller av Kirken i Kristus. Vi må ikke erstatte det uriktige og ensidig hierarkiske syn på Kirken med en like ensidig sosiologisk oppfatning. Jesus Kristus er alltid til stede i sin Kirke og lever i den som den oppstandne Herre. Kirkens eskatologiske karakter kommer klart frem i dens forbindelse med Kristus (se *Lumen Gentium*, kap. VII). Den er en pilegrimskirke, et messiansk folk (se *Lumen Gentium* 9) som allerede her på jorden foregriper den nye skapelse. Kirken forblir hellig til tross for at den består av syndere og alltid trenger til frelse: Guds trøst er med den på dens vandring gjennom verdens trengsler mot det nye rike (se *Lumen Gentium* 8). På den måten er både korsets mysterium og oppstandelsens mysterium alltid samtidig til stede i Kirken.

#### 4. *Alle er kalt til hellighet*

Siden Kirken i Kristus er et mysterium, må den betraktes som et tegn på og et middel til hellighet. Derfor sier Konsilet at alle troende er kalt til hellighet (se *Lumen Gentium*, kap. 5). Kallet til hellighet er en innbydelse til en gjennomgripende hjertets omvendelse, til å bli en del av den treenige Guds liv – noe som innebærer oppfyllelse av alle menneskets ønsker, ja, som overgår dem. Særlig i vår tid hvor mange har en følelse av indre tomhet og åndelig krise, må Kirken sette alle krefter inn på å opprettholde og fremme sansen for bot, bønn og tilbedelse, for offer og selvovervinnelse, for kjærlighet og rettferdighet.

Under alle vanskelige og harde tider i Kirkens historie har hellige menn og kvinner vært kilde til fornyelse. Vår tid trenger sårt til helgener, og vi må be Gud gi oss helgener. Ordenssamfunnene, som lever etter de evangeliske råd, må være seg sitt særlige kall i Kirken i dag bevisst, og vi bør oppmuntre dem i deres kall. Apostoliske bevegelser og de nye «åndelige bevegelser» gir håp – forutsatt at de forblir i ekte fellesskap med Kirken. Alle legfolk har sin plass å fylle i Kirken og i dagliglivet – i familien, på arbeidsplassen og i fritiden: Ved deres liv skal Jesu lys og liv gjennomtrengende og omforme verden. En rett forstått og sunt praktisert folkelig fromhet er god næring for et folks hellighet. Den fortjener derfor større oppmerksomhet fra sjelesørgernes side. For alle troende er

den hellige jomfru Maria, som er vår mor i nådens orden, et eksempel på hellighet og på det fullkomne svar på Guds kall (se *Lumen Gentium*, kap. 8).

### 5. anbefalinger

I dag er det svært påkrevet at Kirkens hyrder utmerker seg ved å være vitnesbyrd om hellighet. Utdannelsen ved presteseminarer og ordenshus må legges slik an at kandidatene ikke bare gis intellektuell, men også åndelig skoleing: Det bør gis dyptgående innføring i det åndelige liv (bønn, meditasjon, åndelig lesning, botens sakrament og eukaristien).

Ifølge dekretet *Presbyterorum ordinis* bør prestekandidatene forberedes på sin prestetjeneste på en slik måte at de finner næring for sitt eget åndelig liv i utøvelsen av sin pastorale kjærlighetsgjerning. På den måten vil de være i stand til å gi de troende den rette veiledning for deres åndelige liv (se *Presbyterorum ordinis* 18). Det bør oppmuntres til sann fornyelse av ordenslivet. Også legfolkets spiritualitet, som har sitt utgangspunkt i dåpen, må oppmuntres. Ekteskaps spiritualitet, som er basert på ekteskaps sakrament, trenger spesiell oppmerksomhet: Den er av største betydning for videregivelsen av troen til de kommende generasjoner.

## B. Kildene til Kirkens liv

### a) Guds ord

#### 1. Skriften – Tradisjonen – Læreembedet

Det er Kirkens oppdrag – i trofasthet mot det Guds ord den lytter til – å forkynne Ordet (se *Dei Verbum* 19). Derfor er forkynnelse av Evangeliet Kirkens fremste oppgave og særlig biskopenes fremste oppgave i dag (se *Lumen Gentium* 25). Betydningen av den dogmatiske konstitusjon *Dei Verbum* må ses i denne sammenheng: Denne konstitusjon er til dels blitt neglisjert, men pave Paul VI tok den i sin tid frem til ny fordypelse og aktualitet i sitt rundskriv *Evangelii Nuntiandi* (1975).

Også for denne konstitusjon gjelder det at man må unngå stykkevis lesning. Eksegesen av Skriftens egentlige innhold – som Konsilet uttrykkelig anbefaler (se *Dei Verbum* 12) – kan ikke skillen fra Kirkens levende tradisjon (se *Dei Verbum* 9). Den kan heller ikke adskilles fra den autentiske tolkning ved Kirkens læreembede (se *Dei Verbum* 10). Man må unngå den feilaktige polarisering av læreoppdrag på den ene side og pastoralt oppdrag på den annen: Det pastorale arbeids sanne anliggende er å aktualisere og konkretisere frelsessannheten som har gyldighet for alle tider. Biskopene må – som sanne hyrder – vise sin hjord den rette vei, de må styrke dens tro og holde farer på avstand.

#### 2. Forkynnelse av Evangeliet

Det guddommelige livs mysterium, som Kirken har del i, må den forkynne for alle folkeslag. Kirken er ifølge sin natur misjonerende (se *Ad Gentes* 2). Biskopene skal ikke bare undervise de troende, de skal også forkynne troen for å føre nye disipler til Kristus. (se *Lumen Gentium* 25). Forkynnelse av evangeliet er ikke alene biskopenes, men også prestenes og diakonenes, ja, alle kristnes fremste oppdrag.

Overalt i verden står i dag formidlingen av troen til de unge og av de moralske verdier som Evangeliet bygger på, i fare. De unge har ofte liten kunnskap om troen, og anerkjennelsen av en moralsk orden er minimal. Derfor er en fornyet innsats påkrevet både når det gjelder forkynnelse av Evangeliet, og når det gjelder en allsidig og systematisk religionsundervisning.

Forkynnelse av Evangeliet omfatter ikke utelukkende misjon i dette ords gjengse betydning, dvs. blant hedningene. Det er faktisk en forutsetning for forkynnelse av Evangeliet blant de ikke-troende at Evangeliet forkynnes blant de døpte selv, dvs. også blant diakoner, prester og biskoper. Evangeliet forkynnes av vitner. Vitnet vitner ikke bare ved sine ord, men også ved sitt liv. Vi skal ikke glemme at det greske ordet for vitnesbyrd er «martyrion». På dette området kan de gamle kirker lære meget av de unge kirker, av deres livskraft, av deres liv og deres vitnesbyrd like til å gi sitt eget blod for troen.

#### 3. Forholdet mellom biskopenes læremyndighet og teologene

Ifølge den hellige Anselms velkjente formulering er teologien «troen som søker å forstå» – *fides quaerens intellectum*. Siden alle troende må gi en begrunnelse (apologi) for sitt håp (se 1 *Pet.* 3, 15), er teologien svært nødvendig for Kirkens liv og særlig viktig i dag. Vi anerkjenner – med glede – det arbeid teologene har ydet siden Det annet Vatikankonsil for å utlegge dets dokumenter, gi sakssvarende tolkning og fruktbar anvendelse. Men samtidig beklager vi at den teologiske diskusjon i våre dager også har forårsaket forvirring blant de troende. Det trenges derfor nærmere meningsutveksling og dialog mellom biskopene og teologene med det mål for øye å bygge opp og utdype forståelsen av troen.

#### 4. Forslag

Det hersker et sterkt felles ønske om at det må utarbeides en katekisme eller et kompendium over katolsk lære – både tros læren og morallæren. Et slikt kompendium kan så være referansepunkt for katekismer eller kompendier utarbeidet for de forskjellige regioner. Fremstillingen av læren må være både bibelsk og liturgisk, den må inneholde den rette lære tilpasset de kristnes liv i dag.

Utdannelsen av prestekandidater må vies den største oppmerksomhet. Det må gis opplæring i filosofi og teologisk utdanning slik dekretet *Optatem totius* nr. 16 angir.

Det anbefales at lærebøkene ikke bare skal formidle sunn teologi fremsatt på forsvarlig teologisk og pedagogisk måte, men også formidle sans for Kirken.

### b) Den hellige liturgi

#### 1. Intern fornyelse av liturgien

Den liturgiske fornyelse er det mest synlige resultat av hele konsilets arbeid. Selv om det har vært noen problemer, har de troende stort sett mottatt den med glede og utbytte. Den liturgiske fornyelse kan ikke bare omfatte sermemonier, riter, tekster osv. De troendes aktive deltagelse, som har vært i slik gledelig fremgang siden konsilet, er ikke begrenset til en ytre aktivitet, men består først og fremst i en indre og åndelig, en levende og fruktbar deltagelse i Jesu Kristi påskemysterium (cfr. *Sacrum Concilium* 11). Det er selvsagt at liturgien skal fremme innsikten i det hellige

og la det stråle frem. Den skal være helt igjennom preget av ærefrykt, tilbedelse og lovprisning av Gud.

## 2. Forslag

Biskopene skal ikke bare påpeke misbruk, de skal også legge frem og forklare for sitt folk det teologiske grunnlag for den sakramentale praksis og for liturgien.

Katekesen må – som i Kirkens eldste tider – bli en vei som fører inn i det liturgiske liv. De fremtidige prester må lære det liturgiske liv gjennom erfaring, og de bør ha gode kunnskaper i liturgiens teologi.

## C) Kirken som fellesskap (communio)

### 1. Hva betyr fellesskap (communio)?

Læren om Kirken som fellesskap (communio), er den sentrale og grunnleggende idé i konsildokumentene. Fellesskapet basert på Skriften – *koinonia/communio* som det heter på henholdsvis gresk og latin – ble høyt verdsatt i Oldkirken og blir det fremdeles i Østkirkene. Meget er blitt gjort siden Det annet Vatikankonsil for å øke forståelsen for Kirken som fellesskap, og for å virkeliggjøre det på en bedre måte.

Hva betyr så det omfattende begrep *communio*? Den grunnleggende betydning er fellesskap med Gud ved Jesus Kristus i Den Hellige Ånd. Dette fellesskap finner vi i Guds ord og i sakramentene. Dåpen er både døren til og grunnlaget for Kirkens fellesskap; eukaristien er det kristne livs kilde og dets høydepunkt (se *Lumen Gentium* 11). Fellesskapet med Kristus i eukaristien innebærer, bevirker og bygger opp alle troendes nære fellesskap i Kristi legeme som er Kirken (se 1 Kor. 10, 16).

Denne ekklesiologi kan ikke reduseres til et rent organisasjonsspørsmål eller til spørsmål om maktforhold innen Kirken. Den danner grunnlaget for Kirkens orden og ganske særlig for det rette forhold mellom enhet og mangfold i Kirken.

### 2. Enhet og mangfold i Kirken

På samme måte som vi tror på én Gud, på den ene og eneste mellommann Kristus og på den ene Ånd, har vi også én dåp og én eukaristi som betegner og konstituerer Kirkens enhet og det enestående ved den. Dette er av særlig betydning i vår tid fordi Kirken – som den ene og enestående – også er et sakrament, det vil si et tegn på og et middel til enhet, forsoning og fred mellom mennesker, nasjoner, klasser og folkeslag. Ved enheten i troen og sakramentene, ved den hierarkiske enhet og særlig den enhet som er gitt av Kristus i Petrusembedet, utgjør Kirken det messianske folk som konstitusjonen *Lumen Gentium* taler om (se *Lumen Gentium* 9). Fellesskapet med Peter og hans etterfølger er ingen hindring for enheten, men snarere en foregripelse av og et profetisk tegn på en mer fullkommen enhet.

På den annen side er det den éne og samme Ånd som virker i de forskjellige nådegaver og karismer (se 1 Kor. 12, 4 ff). Det er den samme eukaristi som feires overalt. Derfor er den ene og universelle Kirke virkelig til stede i de enkelte lokalkirker (se *Christus Dominus* 11). De er dannet i den universelle Kirkes bilde slik at den ene katolske kirke består i og ved lokalkirkene (se *Lumen Gentium* 23). Dette er det sanne teologiske prinsipp for

enhet i mangfold – et mangfold som er noe annet og mer enn blott og bar pluralisme. Når mangfoldet innebærer ekte rikdom og fylde, er det sann katolisitet. En pluralisme som består av innbyrdes dypt forskjellige meninger, fører til oppløsning, ødeleggelse og identitetstap.

### 3. Østkirkene

Med «*communio/fellesskap*» som utgangspunkt har den katolske kirke i dag stor aktelse for Østkirkenes orden, deres liturgiske riter, kirkelige tradisjoner og kristenlivets utforming. De er aktet for sin ærverdige alder, og for at de har tatt vare på tradisjonen fra apostlene via kirkefedrene (se *Orientalium Ecclesiarum* 1). Fra de eldste tider har de tatt vare på patriarkatet som ble anerkjent av de første økumeniske konsiler (se *Orientalium Ecclesiarum* 7). I tillegg har Østkirkene båret vitnesbyrd om Kristus og hans Kirke ved sine martyrs lidelse og død.

### 4. Kollegialitet

*Communio*-eklesiologien er det sakramentale grunnlag for kollegialiteten. Derfor er kollegialitetsteologien noe meget mer omfattende enn den rent juridiske betraktning den inneholder. Kollegialitetsånd er noe mer enn kollegialitet i strengt juridisk forstand. Sansen for kollegialitet er selve kjernen i biskopenes samarbeid enten det er på det regionale, nasjonale eller internasjonale plan.

Kollegial handlemåte i streng forstand omfatter hele kollegiets virksomhet innen Kirken – i enhet med dens overhode: Dens klareste manifestasjon er det økumeniske konsil. Angående de teologiske spørsmål om forholdet mellom primatet og biskopene, kan man ikke skille mellom paven på den ene side og biskopene på den annen: Man må skille mellom paven alene og paven sammen med biskopene (se *Lumen Gentium*, anmrk. 3). Det er bispekollegiet sammen med paven – og aldri uten ham – som innehar den øverste myndighet innen Kirken (se *Lumen Gentium* 22).

Denne kollegialitet i streng forstand kan deles i andre autentiske tegn på og uttrykk for kollegialitet: Bispesynodene, bispekonferansene, den romerske kurie, ad-limina-besøkene og så videre. Ikke alle disse former for kollegialitet kan utledes direkte fra kollegialitetsprinsippet, noen har sin bakgrunn i Kirkeretten. Like fullt er disse og andre former – som f.eks. pavens pastorale reiser – betydelige tjenester for hele bispekollegiet sammen med paven og for den enkelte biskop som Den Hellige Ånd har satt til å lede Kirken (se *Ap. gj.* 20, 28).

### 5. Bispekonferansene

Kollegialitetsånden kommer til konkret virkeliggjørelse i bispekonferansene. Det hersker ingen tvil om den pastorale betydning de har, de er virkelig nødvendige i dagens situasjon. Gjennom bispekonferansene utøver et lands eller en regions biskoper i fellesskap sin sjelesørggergjerning (se *Christus Dominus* 38, Kirkeretten can. 447). Bispekonferansene må i sitt arbeid akte på Kirkens vel, det vil si enheten samt den enkelte biskops uavhengelige ansvar overfor verdenskirken og den lokale kirke.

### 6. Medvirkning og medansvar i Kirken

Kirken er fellesskap, derfor må den på alle nivåer realisere

medvirkning og medansvar. Dette er et generelt prinsipp som må tolkes forskjellig under ulike omstendigheter.

Mellom biskopen og presteskaper består et forhold som har sitt utspring i prestevielsens sakrament. Prestene gjør på en måte biskopen nærværende i hver enkelt lokalmenighet av troende, de overtar hans oppgaver og omsorg og bærer det daglige ansvar (se *Lumen Gentium* 28). Derfor må forholdet mellom biskopen og presteskaper være preget av vennskap og full tillit. Biskopene er takknemlige over den store innsats prestene har gjort i perioden etter Konsilet for å gjennomføre Konsilets beslutninger (se *Optatem Totius* 1). De vil gjøre alt hva de kan for å stå side om side med prestene og hjelpe og støtte dem i deres ofte vanskelige oppgaver – særlig i sognene.

Viljen til samarbeid med diakonene, og til samarbeid mellom biskopen og de ordensbrødre og -søstre som arbeider i hans bispedømme, må også styrkes.

Etter Konsilet har samarbeidet mellom legfolket og presteskaper antatt nye og heldige former. Mange legfolk har stilt seg i Kirkens tjeneste med en innsatsvilje som må anses som en av Konsilets gunstigste virkninger. Her erfarer vi på en ny måte at Kirken, det er oss alle.

I de senere år har man stadig diskutert kvinnens kall og oppgave. Kirken må sørge for at kvinnene får en slik plass i Kirken at de på en hensiktsmessig måte kan stille sine evner i Kirkens tjeneste og ta større del i Kirkens apostolat på de ulike områder (se *Apostolicam Actuositatem* 9). Hyrdene må med takk ta imot kvinnenes medvirkning i kirkelig virksomhet og oppmuntre den.

Konsilet kaller de unge for Kirkens håp (se *Gravissimum Educationis* 2). Den ekstraordinære synode henvender seg til de unge med en særlig kjærlighet og med stor tillit, den har store forventninger til de unges uegennyttige engasjement. Den oppfordrer dem innstendig til å innta sin plass i Kirken; de unge må gjøre en virksom innsats for å sette Konsilet ut i livet og påta seg sin del av Kirkens apostoliske oppdrag.

Kirken er fellesskap. Derfor er de nye kirkelige «basismenigheter», forutsatt at de virkelig lever i enhet med Kirken, et autentisk uttrykk for fellesskap og et middel til å skape et dypere fellesskap. De gir derfor grunn til store forhåpninger for Kirkens liv (cfr. *Evangelii Nuntiandi* 58).

### 7. Økumenisk fellesskap

Siden den katolske kirke bygger på «communio-ekklesiologien», har den siden Det annet Vatikankonsil for alvor påtatt seg sitt økumeniske ansvar. Etter disse tyve år kan vi trygt si at økumenikken er trengt dypt og uttryddelig inn i Kirkens bevissthet. Vi biskoper ønsker inderlig at det ennå ufullkomne fellesskap med de ikke-katolske kirker og samfunn ved Guds hjelp må bli til et fullt og helt fellesskap.

Den økumeniske dialog må føres på ulik vis på de forskjellige planer innen Kirken – enten det gjelder universalkirken, den lokale kirke eller lokale samtalefora. Dialogen bør være både åndelig og teologisk: Særlig er bønn for hverandre en viktig del av den økumeniske bevegelse. Dialogen er nyttig og fruktbar når den representerer sannheten – i kjærlighet til og troskap mot Kirken. Slik kommer Kirken som enhetens sakrament klarere frem. Fellesskapet mellom katolikker og andre kristne er ufull-

komment, men kaller likevel alle til samarbeid på forskjellige planer. Dette samarbeid er på sin måte et felles vitnesbyrd om Guds frelsende kjærlighet til verden – en kjærlighet som verden trenger.

### 8. Anbefalinger

- Den nye Kirkeretten, som så lykkelig er trådt i kraft, er et nyttig redskap til å omsette Konsilet til tro i den latinske kirke. Det er derfor ønskelig at Østkirkens kodeks gjøres ferdig så snart som mulig.
- Siden bispekonferansene er så nyttige, ja, nødvendige for sjelsorgen i Kirken i vår tid, bør man undersøke deres teologiske status og ganske særlig søke en klarere utredning av spørsmålet om hvilken læreautoritet som tilkommer dem i lys av dekretet *Christus Dominus* (nr. 38) og canon 447 og 752 i Kirkeretten.
- Videre anbefales det at man søker klarhet i spørsmålet om hvorvidt subsidiaritetsprinsippet – som gjelder innen samfunnslivet – også kan anvendes på Kirkens eget liv og i tilfelle i hvilken grad og på hvilken måte (se Pius XII, AAS 38, 1946, s. 144).

## D. Kirkens oppdrag i verden

### 1. Betydningen av konstitusjonen *Gaudium et Spes*

Kirken som fellesskap er et sakrament til frelse for verden. Kirkens fullmakter kommer fra Kristus – gitt til frelse for verden. I denne sammenheng bekrefter vi på nytt den store betydning og akualitet pastoralkonstitusjonen *Gaudium et Spes* har. Samtidig er vi fullt klar over at tidens tegn i dag er forskjellige fra konsiltidens: Problemene og vanskelighetene har økt. Sult, undertrykkelse, urettferdighet og krig, tortur, terrorisme og andre former for voldsbruk øker i hele verden. Det kreves fornyet og fordypet teologisk refleksjon for å tolke disse tegnene i lys av Evangeliet.

### 2. Korsets teologi

Under dagens vanskelige forhold synes det oss at Gud ønsker å gi oss dypere forståelse for Kristi kors, for korsets verdi, betydning og sentrale stilling. Derfor bør forholdet mellom menneskehetens historie og frelseshistorien forklares i lys av påskemysteriet. Korsets teologi utelukker ikke på noen måte skapelsesteologien eller inkarnasjonsteologien, tvert imot er den deres forutsetning. Når vi kristne taler om korset, fortjener vi ikke å bli beskyldt for pessimisme: Vi bygger på det kristne håps realisme.

### 3. «Aggiornamento»

I dette påskeperspektiv, som viser korsets og oppstandelsens enhet, kommer den ekte og den uriktige betydning av «aggiornamento» – ajourføring – klart frem. En lettferdig tilpasning er utelukket: Det vil kunne føre til sekularisering av Kirken. En rigid innkapsling av de troende i sitt eget fellesskap – og det alene – er like utenkelig. Misjonerende åpenhet til full og hel frelse for verden *det* er hva det dreier seg om. Det betyr ikke bare at alle menneskelige verdier blir anerkjent, de blir også innbitt forsvart: Det personlige menneskeverd, de grunnleggende menneskerettigheter, fred, frihet fra

undertrykkelse, fattigdom og urettferdighet. Fredens fylde kan bare oppnås når disse menneskelige forhold blir rensket og – ved Guds nåde – opphøyet til familiefelleskap med Gud ved Jesus Kristus i Den Hellige Ånd.

#### 4. Inkulturasjon

Det ligger også et teologisk prinsipp til grunn for inkulturasjonens problem. Siden Kirken er et verdensomfattende fellesskap som forener uensartethet og enhet, tar den opp i seg alt det positive den finner i de enkelte kulturer. Denne inkulturasjon er forskjellig fra en rent ytre tilpasning og anpassning: Inkulturasjon innebærer at de autentiske verdier omformes gjennom sin tilknytning til kristendommen, og at kristendommen slår rot i de forskjellige menneskelige kulturer.

Pave Paul VI kalte konflikten mellom Evangelium og kultur «skadelig for vår tid, slik den har vært det i tidligere tider». Derfor må vi sette alle krefter inn på å bringe Evangeliet inn i den menneskelige kultur eller – rettere sagt – kristne selve kulturen. Den må bli født på ny gjennom forening med Evangeliet. Denne forening kan ikke finne sted hvis ikke det glade budskap blir forkynt. (*Evangelii Nuntiandi* 20).

#### 5. Dialogen med de ikke-kristne religioner og de ikke-troende

Det annet Vatikankonsil bekreftet at den katolske kirke ikke forkaster noe av det som er hellig og sant i de ikke-kristne religioner. Det oppfordret tvert imot katolikkene til dialog med de annerledes troende for på den måten – ut fra egen tro og eget liv – å anerkjenne og understøtte de åndelige og moralske verdier og de sosio-kulturelle goder som finnes hos de andre. Konsilet bekreftet også at Gud ikke nekter noe menneske av god vilje muligheten for frelse. Muligheten for dialog i de enkelte regioner avhenger av omstendighetene. Det samme gjelder for dialogen med de ikke-troende.

Det er ikke noe motsetningsforhold mellom dialog og misjon. En ekte dialog fører til at man åpner sitt innerste for den annen og gir av sitt eget. Alle kristne har fått det oppdrag av Kristus å gjøre alle folkeslag til disipler (se *Mat. 28, 18*). Gud kan bruke dialogen mellom kristne og ikke-kristne eller ikke-troende som et middel til å meddele sin nådes fylde.

#### 6. Solidaritet med de fattige

Etter Det annet Vatikankonsil er Kirken i stadig stigende grad blitt seg sitt ansvar bevisst overfor de fattige, de undertrykte og alle som befinner seg i utkanten av det menneskelige fellesskap. Sann evangelisk ånd lyser ut av denne innsats som ikke må forstås som en utelukkelse av andre oppgaver og hensyn. Jesus priser de fattige salig (se *Mat. 5, 3; Luk. 6, 20*), og han ville selv – for vår skyld – være fattig (se *2 Kor. 8, 9*).

I tillegg til materiell fattigdom finnes det også en annen slags fattigdom: Mangel på frihet og åndelige verdier. Den slags fattigdom er særlig alvorlig der hvor religionsfriheten undertrykkes med makt.

Kirken må på profetisk vis ta avstand fra alle former for fattigdom og undertrykkelse, den må overalt for-

svare og fremme menneskets grunnleggende og ufravelige rettigheter. Menneskelig liv må fra begynnelsen av og under alle omstendigheter – forsvares mot alle angrep og ydes all mulig støtte.

Synoden uttrykker sin solidaritet med de brødre og søstre som forfølges for sin tros skyld og for sitt arbeid for rettferdigheten – den tar dem alle med i sin bønn til Gud.

Vi må se Kirkens frelsesoppdrag i verden i et helhetlig perspektiv. Selv om oppdraget er av åndelig art, omfatter det også fremme av den menneskelige utvikling på det verdslige plan. Derfor kan Kirkens budskap ikke reduseres til monisme – uansett hva man måtte legge i dette begrepet. I dens oppdrag er det et klart skille – men ikke noen adskillelse – mellom de naturlige aspekter og nådens. Denne dobbelthet er ingen dualisme. Uriktige og unyttige oppstillinger av motsetninger – som f.eks. mellom åndelig oppdrag på den ene side og innsats for verden på den annen – må vi kvitte oss med.

#### 7. Forslag

Verden er i stadig utvikling – derfor må vi ufortrødent tolke tidens tegn slik at Evangeliets budskap kan bli bedre forstått, og Kirkens arbeid for verdens frelse bli sterkere og mer levende. I den forbindelse bør man på ny tenke gjennom hva de følgende punkter virkelig innebærer, og hvordan de kan bli satt ut i livet:

- a) korsets og påskemysteriets teologi i forkynnelsen, i sakramentene og i vår tids kirkeliv;
- b) inkulturasjon – både som teori og praksis – og dialog med de ikke-kristne religioner og de ikke-troende;
- c) hva solidaritet med de fattige innebærer;
- d) Kirkens sosiallære sett i forhold til den stadig skiftende menneskelige utvikling.

Ved slutten av dette møte retter synoden en inderlig takk til Gud vår Far ved Sønnen gjennom Den Hellige Ånd for den største nåde i vårt århundre – Det annet Vatikankonsil. Vi takker også for den åndelige opplevelse dette 20-års jubileum har vært: Det har fylt oss med glede og håp midt i en tid full av trengsler og engstelse. Den Hellige Ånd, som opplyste apostlene og Maria i nadverdsalen, har også vist oss hva det er han vil si Kirken på dens pilegrimsvandring inn i det tredje årtusen.

Vi biskoper – samlet med og under Peter – forplikter oss til å utdype forståelsen av Det annet Vatikankonsil og gjøre Konsilet til virkelighet i Kirkens liv, slik denne synode har foreslått. Vi har feiret Konsilet, vi har bekreftet det, og vi vil videreføre dets arbeid. Budskapet fra Det annet Vatikankonsil, som allerede har fått stor tilslutning fra hele Kirken, er og blir et *magna carta* for kommende tider.

Måtte «den nye pinsefest» komme, den som pave Johannes XXIII talte om, og som vi sammen med alle de troende venter av Den Hellige Ånd. Måtte Den Hellige Ånd – på forbønn av Maria, Kirkens mor – bevirke at Kirken ved slutten av dette århundre «under Guds ord feirer Kristi mysterium til frelse for verden».

La oss be sammen i Assisi  
 Paven vil invitere representanter for alle religioner – kristne og ikke-kristne – til en bønnedag for fred. Møtestedet blir Assisi, noen dato for bønnedagen er ennå ikke fastsatt, men Vatikanet har tatt kontakt med andre religiøse ledere.

«Bønn er en uhyre viktig del av den åndelige fredsbevegelse,» sa paven i forbindelse med bekjentgjørelsen av pla-

nene for bønnedagen. Han knyttet også an til FNs internasjonale fredstår i år og sa at kirkene har et klart og vesentlig bidrag å yte til fredssaken.

Assisi er av mange grunner et egnet sted for et slikt møte: Blant annet satt den hellige Frans selv som fange en tid i Perugia – nær ved Assisi – etter kamper mellom hans egen by Assisi og Perugia.

CATHOLIC HERALD

Katolsk presse stoppes

Ghanas katolske ukeavis – *The Standard* – er blitt forbudt. Myndighetene sier grunnen er at avisen blandet seg inn i arbeidet for nasjonal forsoning og likhet, og at den hadde uttalt seg kritisk om regjeringen.

CATHOLIC HERALD

## Randi Christensen: Hvem var han, egentlig . . .

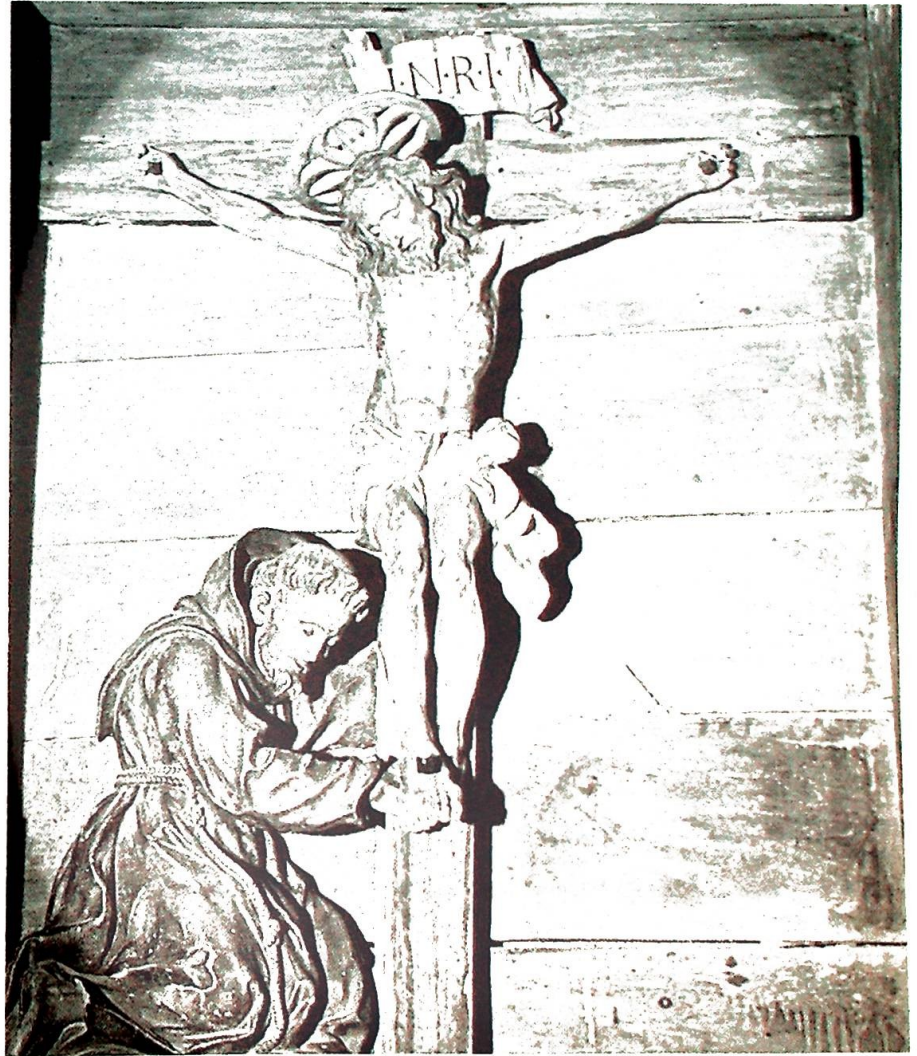
21

*Hvem var han egentlig, denne underlige fattigdommens elsker fra Assisi? Kirken har opphøyet ham i helgenenes skare: Den hellige Fransiskus.*

I beste fall resulterer Kirkens høytidsfulle helligkåringer i en fruktbar og inspirerende fokusering på de verdier som helgenenes liv og lære vitnet om. Ofte forsvinner nok dessverre deres minne i en slags resignasjonens tåke fra våre akk så langt fra hellige hverdagsliv. Eller gjør dem til interessante historiske forskningsobjekter for en intellektuell elite.

Ikke så med Frans! Ennå snart 800 år etter sin død lever han i tusener på tusener av menneskers sinn, – og det langt utover Kirkens grenser. Påfallende er det at han bare sjelden benevnes som *St. Frans* eller *Den hellige Frans*. Han er ganske enkelt Frans. Den fattige fra Assisi.

I boken som Kirsti Birkeland har skrevet om ham, er han «Fille-Frans.» Jeg tror Frans



*Frans i bønn ved korsets fot. Trearbeid fra det 17. århundre.*

selv smiler til denne tittelen. For et slikt kjæle navn gir man bare til en man har godhet for. En venn. Og det var venn Frans ville være. Venn. Medvandrer. Bror.

Hver linje i denne boken bærer preg av et kjært møte

med en venn, – vennen «Fille-Frans» og den verden han satset sitt liv på å leve og forkynne: Kjærlighetens og Håpets verden. Det glade buskapets verden.

Dette er ingen biografi. Helt personlig og historisk upreten-

## Rosenkransen ikke tapt sin aktualitet

Erkebiskop Kevin McNamara av Dublin uttalte nylig at folk ikke må la seg forlede til å tro at «rosenkransen er akterutseilt og lite egnet for vår tid». Han anbefalte også de troende om klart å holde fast ved botens sakrament.

CATHOLIC HERALD

22

siøst, men tydelig inspirert av tidligere Fransiskus-biografier, gir forfatteren seg av sted på en indre vandring med Frans og de første følgesvennene hans. Hun lytter seg inn i deres verden og tegner tankefullt – og iblant alvorfullt smilende – sine betagende ordskisser av deres daglige liv. Hun «hører» og gir oss del i replikker fra Frans' munn som man får lyst til å bære med seg og gi videre. Lytt bare:

*«La oss gå varlig på steinene.  
Vi vet ikke når vi  
setter foten på en såret sjel.»*

Jovisst er det bror Frans som taler!  
Og i det siste kapitlet som bæ-

## Biskop Tutu takker

Under en økumenisk gudstjeneste i New York uttrykte biskop Desmond Tutu dyp takknemlighet til alle amerikanere som har støttet de sortes kamp mot apartheidstyret i hans hjemland. – Dette er den eneste gang jeg kan si at jeg kan snakke uten å være redd for å bli motsagt. Og

jeg sier dette på vegne av millioner av fargede i Sør-Afrika, sa fredsprisvinneren. Biskopen ble spesielt berømmet for å ha bragt sin bibelske innsikt inn i kampen for frihet, og ha lagt vekt på å bruke fredelige midler for å nå dette målet.

NØP/UMH

rer titelen NY TID, går en bro mellom middelalder og nåtid i ord som lyser av det Evangeliets håp som Frans brant etter å formidle til alle mennesker, til alle tider:

*«Det er ikke mulig å føre krig  
når soldatene kaller fienden  
Bror og deler maten sin med  
ham ...*

*Frans prekte på torget.  
Folkemengden vokste.  
Han prekte om Fredens Hellige  
Eventyr,  
den freden som hele verden  
stunder etter.*

*Den dype freden som er av  
Gud.*

*Ikke Jeg-har-rett, men  
Kjærlighet.*

*Ikke Jeg-er-sterkest, men*

*Brorskap.*

*Rundt hodet hans lekte en  
lysglans,*

*som en levende krone.*

*– Dette er pinse, sa folk, – Han  
snakker vårt språk.»*

Dette er en bok til glede, til håp. Skrevet i legendens vakre formspråk, harmonisk fulgt opp av Kaja Finnes illustrasjoner. En bok til å meditere over. En bok for små og store. Kirsti Birkelands «Fille-Frans» bør finne veien til mange menneskers hjerter i Fredsåret 1986!

*Kirsti Birkeland:*

*Fille-Frans og følget hans.*

*Cappelen 1985.*

Fra den hellige Frans' «Formaninger»:

## Kap. VI Om å etterligne Herren.

La oss, brødre, betrakte den gode hyrde som for å frelse sine får, utholdt korsets lidelse. Herrens får fulgte ham i angst og forfølgelse, i skjensel og sult, i svakhet og fristelse og mye annet. Og for dette mottok de av Herren det evige liv. Derfor må vi skamme oss overfor Guds tjenere, for disse hellige har gjort gjerningene, mens vi ønsker å motta ære og ros ved å fortelle om dem.

Fra «Frans av Assisis skrifter»,  
St. Olav Forlag 1982



Kan ikke lenger være nøytral  
Generalsekretæren for den katolske sør-  
afrikanske bispekonferanse pater Sman-  
galiso Mkhatschwa, betegner håpet om  
en ikke-voldelig løsning på apartheid-  
konflikten i Sør-Afrika som «meget, me-  
get, meget lite. Når hundrevis av  
mennesker dør hver dag eller ødelegges  
av systemet, da 'er det på høy tid' at de

setter seg til motverge.» uttalte  
Mkhatschwa nylig i et intervju med  
Allgemeines Deutsches Kirchenblatt.

Han henviste til det såkalte «Kairos-  
dokumentet» fra sist høst – undertegnet av  
150 ledende medlemmer av 19 sør-afri-  
kanske kirkesamfunn – som oppfordrer  
de kristne til å understøtte kampen for  
full frigjøring for alle landets innbyg-

gere med alle midler. Den katolske kirke  
kan ikke lenger være nøytral, hevdet  
generalsekretæren. «Nå er tiden inne for  
handling.» På linje med andre kirker  
som tar et klart standpunkt mot apart-  
heid, vil den katolske kirke samarbeide  
med det sør-afrikanske kirkerådet og  
andre grupperinger i samfunnet.

KNA

## Apartheid uforenlig med kristendommen

23

Rettferdighet og Fred Kommissjonen  
i Oslo Katolske Bispedømme sendte  
for en tid siden en «uttalelse om  
Sør-Afrika» til den norske regjering.  
Vi gjengir her deler av uttalelsen  
som hovedsakelig bygger på det så-  
kalte «Kairosdokumentet» fra sist  
høst (undertegnet av 150 kirkeledere  
og teologer), og som støtter dokumen-  
tets konklusjon, men som tar visse  
forbehold når det gjelder den teologi  
som fremsettes.

De siste måneders utvikling i  
Sør-Afrika har ytterligere skjerpet  
rasekonflikten: Innføring av  
unntakstilstand, voldsbruk mot  
store deler av den svarte befolk-  
ning fra sikkerhetsstyrkenes side,  
massearrestasjoner av svarte le-  
dere og henrettelser. President  
Peter Bothas uvilje til reelle rett-  
ferdige forandringer i samfunns-  
strukturen, samt den vestlige  
verdens unnfalighet, har bidratt  
til dagens alvorlige situasjon.

Oslo Katolske Bispedømmes  
Rettferdighet og Fred Kommissjon  
mottar mange vitnesbyrd fra kir-  
kene i Sør-Afrika om situasjonen  
i landet. I høst leste vi med inter-  
esse «Kairos-dokumentet», som er  
undertegnet av 150 kirkeledere og  
teologer i Sør-Afrika, bl.a. Dr.  
Beyers Naudé, sekretær for Det  
sør-afrikanske Kirkeråd, pastor  
Smangaliso Mkhatschwa, sekretær  
for Sør-Afrikas katolske bispe-  
konferanse og dominikanerpater  
Albert Nolan. Dokumentet be-  
skriver situasjonen som ytterst  
kritisk, og er basert på den tro at  
tiden nå er inne til å ta klart

standpunkt og handle; nå er  
«sannhetens øyeblikk (kairos)  
kommet, ikke bare for apartheid,  
men også for kirkene.»

### STATSTEOLOGI

I dokumentet retter kirkelederne  
harde skyts mot det de kaller «de  
to hittil dominerende teologiske  
retninger i Sør-Afrika,» *statsteolo-  
gien* og *kirketeologien*. *Statsteolo-  
gien* er apartheidregimets egen  
teologi, som på et teologisk  
grunnlag rettferdiggjør dagens  
totalitære rasisme. Staten bruker  
til stadighet Guds navn i under-  
trykkelsen av folket. Klarest  
kommer dette til uttrykk i innled-  
ningen til den sør-afrikanske  
grunnloven: «I ydmyk lydighet til  
den allmechtige Gud, som styrer  
nasjonenes skjebner og folkenes  
historie; som samlet våre forfedre  
fra mange land og ga dem dette  
som sitt eget; som har ledet dem  
fra generasjon til generasjon; som  
på underfullt vis har reddet dem  
fra farene som truet.»

«Denne gud er en avgud,» fast-  
slår Kairos-dokumentet. «Det er  
en avgud like skadelig og ond som  
noen av dem Israels profeter  
måtte slåss mot. Her har vi en gud  
som historisk sett er på de hvite  
nybyggernes side, som fratar den  
svarte befolkning deres land, og  
som gir mesteparten av landet til  
sitt 'utvalgte folk.' Her er en gud  
som opphøyer de stolte og ydmy-  
ker de fattige – det stikk motsatte  
av Bibelens Gud, som 'spredte  
dem som gikk med hovmodstan-  
ker, men opphøyet de små' (Luk.  
1, 51-52). Den sør-afrikanske sta-

tens gud er ikke bare en avgud  
eller en falsk gud, den er djevelen  
forkledd som den allmechtige Gud  
– antikrist.» *Statsteologien* er altså  
ikke bare vranglære; den er blas-  
femi, hevder teologene. Kristne  
som forsøker å forbli tro mot  
Bibelens Gud, er enda mer for-  
ferdet når de ser at det finnes  
kirkesamfunn – som den hvite  
nederlandske reformerte kirke –  
som faktisk forkynner denne he-  
retiske teologi.

### KIRKETELOGI

Kairos-dokumentet tar så for seg  
det undertegnerne av dokumentet  
kaller *kirketeologien*, dvs. «uttalel-  
ser som fra tid til annen er  
kommet fra såkalte engelsk-tal-  
ende kirker.» Denne teologi støt-  
ter seg stort sett til tre kristne  
standardbegreper: forsoning, rett-  
ferdighet og ikke-vold.

*Kirketeologien* regner forsoning  
som nøkkelen til løsning av pro-  
blemer, men gjør den feilen å  
gjøre forsoning til et absolutt  
prinsipp som må anvendes på alle  
arter av konflikter. «Men det  
finnes konflikter der én side har  
rett, og en annen tar feil,» heter  
det i dokumentet. «Det finnes  
konflikter som bare kan beskrives  
som en kamp mellom rettferdig-  
het og urettferdighet, mellom  
godt og ondt, mellom Gud og  
djevel. Intet sted i Bibelen eller i  
den kristne tradisjon er det noen-  
sinne blitt antydning at vi bør for-  
søke å forsone godt og ondt, Gud  
og djevel. Det forventes av oss at  
vi kvitter oss med, og ikke  
kommer overens med, ondskap,

Botha inndrar arbeidstillatelse  
Det lutherske verdensforbund (LVF) har sendt en protestnote til den sør-afrikanske regjering etter at det ble kjent at den tyske misjonæren Gottfried Kraatz er blitt nektet ny oppholds- og arbeidstillatelse i landet. Kraatz, som er utsendt fra Berliner Missionswerk, har de siste fem årene fungert som prest i Den evangelisk-lutherske kirke i Sør-Afrika (ELCSA). NØP/LWI

24

urettferdighet, undertrykkelse og synd.»

«Dette betyr i praksis at ingen forsoning, tilgivelse eller forhandlinger er mulig uten anger. Den bibelske lære om forsoning og tilgivelse gjør det helt klart at ingen kan bli tilgitt og forsonet med Gud uten at han eller hun angre sine synder. Heller ikke er vi forventet å tilgi den synder som ikke angre. Når han eller hun angre, må vi være villige til å tilgi sytti ganger syv ganger, men før den tid, forventes det at vi forkynner omvendelse til dem som synder mot oss eller mot ethvert menneske. Forsoning, tilgivelse eller forhandlinger blir derfor vår kristne plikt i Sør-Afrika bare når apartheidregimet viser tegn til oppriktig anger.»

Når det gjelder anvendelsen av rettferdighetsbegrepet, sier Kairosdokumentet at *kirketeologien* ganske riktig har vært svært opptatt av dette, men har unnlatt å stille det svært viktige teologiske spørsmålet: Hva slags rettferdighet? «En undersøkelse av kirkelige uttalelser gir et klart inntrykk av at den rettferdighet man forestiller seg, er en *reformens rettferdighet*, dvs. en rettferdighet utformet av undertrykkeren, den hvite mindretallsbefolkningen, og tilbudt folket som en slags innrømmelse. Men ekte rettferdighet, Guds rettferdighet, krever en radikal strukturforandring. Denne kan bare komme nedenfra, fra de undertrykte selv,» heter det i dokumentet.

Teologene bak Kairos-dokumentet ser også på ikke-volds-be-

## Alternativ til vold

Sør-afrikanske kirkeledere har på ny kommet med sterke angrep på apartheid og hard kritikk av regjeringens manglende innsats for å få slutt på volden i landet.

På sitt møte i Pretoria nylig vedtok den sør-afrikanske katolske bispekonferanse en uttalelse som bekrefter konferansens «avsky» for apartheid, og støtter ikke-volds-tiltak som et effektivt alterna-

grepet. De peker på at det er vesentlig å skille mellom den vold som forekommer i demonstrasjoner m.m. og statens strukturelle, institusjonaliserte vold. «Det er riktig at kirkelige uttalelser også fordømmer politiets voldsbruk. De sier at de fordømmer *all* vold. Men er det legitimt, særlig under våre forhold, å bruke det samme ordet, vold, til å dekke både statens hensynsløse og undertrykkende vold og folkets desperate forsøk på å forsvare seg selv?»

Til slutt i dette avsnittet stilles spørsmålet om hva som er grunnen til at *kirketeologien*, er blitt så utilstrekkelig. «For det første kan vi peke på en mangel på sosial analyse. *Kirketeologien* har en tendens til å bruke absolutte prinsipper som forsoning, forhandlinger, fredelige løsninger og ikke-vold, og anvende dem ukritisk på alle situasjoner. Svært få forsøk er gjort på å analysere hva som egentlig skjer i vårt samfunn, og hvorfor det skjer. Den analysen av apartheid som støtter opp under *kirketeologien* er ganske enkelt utilstrekkelig.»

## EN PROFETISK TEOLOGI

Kairos-dokumentet fortsetter: «Dette sannhetens øyeblikk — *kairos* — krever et svar fra de kristne, et svar som er bibelsk, åndelig, pastoralt og framfor alt profetisk. Under våre rådende forhold er det ikke nok å gjenta generelle kristne prinsipper.» Et slikt svar må begynne med en sosial analyse: Man må tyde «tidens tegn» (Matt. 16, 3). Men det må også

tiv til dagens voldsbruk. Passiv motstand, boikott og økonomisk press er — ifølge biskopene — de beste midler for «radikal sosial forandring».

Bispekonferansen vil holde et ekstraordinært møte i mai for å diskutere de økonomiske tiltak mot apartheid. Det er også nedsatt en komite som skal utarbeide et dokument om biskopenes syn på krisen i Sør-Afrika.

CATHOLIC HERALD

oppfordres til handling fra kirkenes og de troendes side. Om nødvendig må man gå til sivil ulydighet, for «Kirken kan ikke samarbeide med tyranniet. Den kan ikke og bør ikke gjøre noe som kan oppfattes som legitimering av et moralsk illegitimt regime.» I en tid da folket ser hen til kirkene for moralsk veiledning, mener teologene at «det ikke må herske noen tvil om alle de undertryktes *moralske plikt* til å motsette seg undertrykkelsen og kjempe for frigjøring og rettferdighet.» Rettferdighet og Fred kommisjonen støtter konklusjonene til kirkelederne som har undertegnet Kairos-dokumentet, selv om den ikke kan slutte seg til alle punkter i den teologiske begrunnelse. Den oppfordring til handling mot apartheid som dokumentet munner ut i, kan imidlertid ikke bare begrenses til de kristne innenfor Sør-Afrikas grenser. Den må også rettes til myndigheter, kirkesamfunn og enkeltmennesker i resten av verden.

*Rettferdighet og Fred Kommisjonen konkluderer med at den norske regjering må «oppretholde et vedvarende press» overfor de sør-afrikanske myndigheter for å få slutt på apartheid. Kommisjonen slutter seg til de handelspolitiske tiltak som bl.a. Komitéen for internasjonale spørsmål (KISP) under Mellomkirkelig Råd av Den norske Kirke har krevet — og som pr. i dag delvis er blitt satt i verk.*

## Vår tids husalter: TV?

Hvor mye ønsker vi at voksne og barn skal se på fjernsyn? Det er et av de viktigste spørsmål som må stilles nå om dagen, hevder Rolf Berg i Arbeiderbladets kronikk-serie Tanker i tiden. Ønsker vi at flest mulig mennesker skal tilbringe mest mulig tid foran TV-skjermen?

Selvsagt får vi et TV2... Ikke fordi vi vil ha det. Men fordi teknologien vil det.

*Fordi det visstnok ikke er mulig å løpe fra utviklingen... fordi en sterk mann som heter «Utviklingen» vil det.*

*Jeg gadd se den finansminister som våger å se minstepensjonister og sykehjemstrengende rett i øyet og erklære: «Det er en ny fjernsynskanal dere trenger nå.» Da kunne man jo få fjernsynsapparater ut i sykehus-korridorene. Og på den måten øke underholdningstilbu-*

*det for de pasientene som var henvist dit.*

*Jeg tror det er stadig flere som registrerer reservasjonen overfor denne eksplosive fjernsynsutviklingen. Vi vil noe annet med våre liv enn å henslepe dem foran fjernsynsskjermen. Vi ønsker ikke noe maksimalt fjernsynstilbud. Det var ikke slik vi drømte at det gode livet skulle leves. Med potetgull og Se og Hør i halvsirkel foran husalteret.*

## Vi er blitt ensomme mennesker

25

*Rolf Jacobsens nyeste diktsamling «Nattåpent» må ha rørt ved mange hjerter og fanget mange sinn: Opplagstallene er rent eventyrlige for norsk lyrikk å være. Den nordiske litteraturpris han var innstilt til, fikk han – dessverre – ikke, men han har seiret stort og velfortjent (for hvilken gang?) på hjemmebane. Han er blitt flittig intervjuet i de siste månedene, denne underfundige iakttagere av det meste fra «byens metafysikk» og «landskap med gravemaskiner» til «langfredagsregnet» og «stillheten etterpå». En røst det er verd å lytte til:*

«Jeg ser på meg selv som en slags antenne som fanger signaler som jeg må forsøke å gjøre kjent», sier Rolf Jacobsen i et intervju i Arbeiderbladet, der han blant annet filosoferer litt over Velstands-Norge:

«Kampen for velstand, for sosial status, alt dette som

følger med den overveldende industriproduksjonen, gjør oss i grunnen ensomme. For å greie det som forlanges av oss, må vi ofte ofre det gamle familiebegrepet. Vi er blitt enkeltmennesker, ensomme mennesker.. Vi er kommet inn i en tingverden og en kjøpeverden som vi aldri har drømt om. Jeg har skrevet et lite dikt hvor det står:

*Hva vi enn gjør  
maskinene flytter sulten  
bare to trapper opp  
Nå sitter den i hjertet*

Det er voldsomt mye ensomhet i verden i dag. Det har vel aldri vært slik en ensom tid. Men menneskene i seg selv er for så vidt uskyldige. De føres opp i en situasjon hvor de er enten nødt til å svømme eller gå til grunne.»

Hvilke faresignaler ser du? spør intervjueren Torunn Eriksen.

«Det farligste i verden i dag er nord-sør syndromet. De rike landene i nord og alle de fattige landene i sør ... Det er der den store verdenskonflikten kan true en gang i framtida. Altså den rike mann og Lasarus.

*Sannheten står utenfor  
døren din.  
Klærne i laser. Hun er syk.  
Hun har et barn på armen.  
Hun vil inn.  
Hører du hundeglammet  
Hun er redd.  
Hva gjør du?  
Lukker du opp  
vil det forandre livet ditt.  
Nøler du?  
Du også.*

---

### – –DET VAR IDAG

Dette forstår vi ikke. At det var i dag han døde. At det var i dag de spikret hendene til treet.

At det var i dag han stivnet inn i døden. At de løsnet naglene og bar ham inn i graven.

Lett som en fugl og kald som sne.  
At det er i dag han ikke er.

## Liturgisk kalender

## MARS

18. Ferial. 4. Mos. 21,4-9.  
Jo. 8, 21-30.  
(Memoria til Cyrillus mulig)
19. Den hellige Josef, Jomfru Marias brudgom.  
2. Sam. 7, 4-5a. 12-14a. 16.  
Rom. 4, 13. 16-18. 22.  
Mt. 1, 16. 18-21. 24a. el.  
Lk. 2, 41-51a.
20. Ferial. 1. Mos. 17, 3-9.  
Jo. 8, 51-59.
21. Ferial. Jer. 20, 10-13.  
Joh. 10, 31-42.
22. Herrens bebudelse  
Jes. 7, 10-14, 8, 10.  
Hebr. 10, 4-10  
Lk. 1, 26-38.

## DEN STILLE UKE

23. *Palmesøndag*  
Jes. 50, 4-7.  
Fil. 2, 6-11.  
Lk. 22, 14-23.
24. Ferial. Jes. 42, 1-7  
Joh. 12, 1-11.
25. Ferial. Jes. 49, 1-6.  
Joh. 13, 21-33,
26. Ferial. Jes. 50, 4, 9a.  
Mt. 26, 14-25.

## TRIDUUM PASCHALE

27. *Skjærtorsdag. Herrens måltid.*  
2. Mos. 12, 1-8, 11-14.  
1. Kor. 11, 23-26.  
Joh. 13, 1-15.
28. *Langfredag*  
*Herrens lidelseshistorie.*  
Jes. 52, 13-53, 12.  
Hebr. 4, 14-16, 5, 7-9.  
Joh. 18, 1-9, 42.
29. Lørdag i den stille uke.

## PÅSKETIDEN

30. *Herrens oppstandelse.*  
*Vigiliemesse.*  
Man velger tre GT-lesninger fra følgende liste:  
1. Mos. 1, 1-2, 2, 1-1. Mos. 22, 1-18.  
2. Mos. 14, 15-15, 1 (må ikke utelates).  
Jes. 54, 5-14.  
Jes. 55, 1-11.  
Bar. 3, 9-15. 32-4, 4.  
Esek. 36, 16-17a, 18-28.  
Rom. 6, 3-11.  
Lk. 24, 1-12.  
*Morgenmesse.*  
Ap. Gj. 10, 34a, 37-43.  
Kol. 3, 1-4 el. 1 Kor. 5, 6b-8.  
Joh. 20, 1-9.

## Påsegudstjenester

## ASKER OG BÆRUM

**Mariakirken, Nyvein 17, Stabekk**

- Palmelørdag: kl. 17.45 *Messe (eng/norsk)*  
Palmesøndag: kl. 10.45 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*  
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse. Tilbedelse til kl. 22.00*  
Langfredag: kl. 15.00 *Korsveiandakt.*  
kl. 19.00 *Pasjonsgudstjeneste.*  
Påskeaften: kl. 22.00 *Vigiliemesse.*  
1. Påskedag: kl. 10.45 *Høymesse.*  
2. Påskedag: kl. 10.45 *Sangmesse.*

## BERGEN

**St. Pauls kirke, Christiesgt. 16**

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel*  
Mandag: kl. 10.40 *Laudes*  
kl. 11.00 *Messe*  
Tirsdag: kl. 10.40 *Laudes*  
kl. 11.00 *Messe*  
Onsdag: kl. 10.40 *Laudes*  
kl. 11.00 *Messe*  
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse med tilbedelse til kl. 22.00*  
Langfredag: kl. 15.00 *Gudstjeneste*  
Påskeaften: kl. 20.00 *Høymesse med vigsel av påskelys og dåpsvann*  
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse*  
kl. 13.00 *Vietnamesisk messe*  
2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe*

## DRAMMEN

**St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1**

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel.*  
Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Høymesse. Tilbedelse etterpå.*  
Langfredag: kl. 15.00 *Herrens lidelseshistorie, korsets hyldning og Kommunion.*  
Påskeaften: kl. 23.00 *Påskentattlurgi og høymesse.*  
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*  
kl. 16.30 *Messe i menighetshuset på Kongsberg.*  
2. Påskedag: kl. 11.00 *Vietnamesisk messe.*

## LILLESTRØM

**St. Magnus kirke, Romeriksgata 1**

- Palmesøndag: kl. 09.00 *Ottemesse.*  
kl. 10.30 *Palmevigsel, prosesjon og høymesse.*  
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse.*  
Langfredag: kl. 15.00 *Pasjonsgudstjeneste.*  
Påskeaften: kl. 21.00 *Vigsel av påskeild, påskelys og døpevann*  
*Fornyelse av dåpsløftet.*  
1. Påskedag: kl. 10.30 *Høymesse.*  
2. Påskedag: kl. 10.30 *Messe.*

## KRISTIANSAND

**St. Ansgar Kirke, Kirkegt. 3**

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel*  
kl. 13.00 *Vietnamesisk messe*  
Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse*  
Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagslurgi. Anled. til skrifte kl. 15.00-17.00*  
Påskelørdag: kl. 20.00 *Påskeliturgi og høymesse*  
1. Påskedag: kl. 9.30 *Familiemesse*  
kl. 11.00 *Høymesse*

## OSLO

**St. Olav Domkirke, Akersveien 1**

- Palmesøndag: kl. 9.30 *Messe*  
 kl. 11.00 *Palmevigsel i St. Josephs kapell, prosesjon, høymesse*  
 Onsdag: kl. 18.00 *Høymesse med vigsel av de hellige oljer*  
 Skjærtorsdag: kl. 18.00 *Høymesse til minne om Herrens nattverd*  
 Langfredag: kl. 15.00 *Lidelseshistorien, Korsets hyldning og kommunion*  
 Påskeaften: kl. 22.00 *Påskevigilien*  
 1. Påskedag: kl. 9.30 *Messe*  
 kl. 11.00 *Høymesse*  
 kl. 19.00 *Messe på engelsk*  
 2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe (den eneste på denne dag)*

**St. Hallvard kirke, Enerhauggt. 4**

- Palmesøndag: kl. 08.35 *Fromesse.*  
 kl. 11.00 *Familiemesse, palmevigsel*  
 Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse.*  
 Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagsliturgi, lidelseshistorien.*  
 Påskeaften: kl. 22.45 *Påskennattliturgi, vigsling av påskeilden, tenning av påskelyset.*  
 1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*  
 2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

**St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15**

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse med palmevigsel og prosesjon.*  
 Onsdag før skjærtorsdag: kl. 20.00 *Matutin*  
 Skjærtorsdag: kl. 09.00 *Laudes.*  
 kl. 18.30 *Høymesse*  
 kl. 21.30 *Lesing av Jesu avskjedstale til disiplene.*  
 kl. 22.00 *Matutin.*  
 Langfredag: kl. 09.00 *Laudes*  
 kl. 17.00 *Pasjonsgudtjeneste.*  
 kl. 20.00 *Matutin.*  
 Påskeaften: kl. 09.00 *Laudes*  
 kl. 23.00 *Vigiliemesse.*  
 1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*  
 2. Påskedag: kl. 11.00 *Messe.*

## STAVANGER

**St. Svithun kirke, Dronningensgt. 8**

- Palmesøndag: kl. 09.30 *Engelsk messe.*  
 kl. 11.00 *Høymesse.*  
 kl. 18.00 *Fransk messe.*  
 Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Fellesmesse.*  
 kl. 20.00 *Vietnamesisk messe.*  
 Langfredag: kl. 15.00 *Felles kommuniionsandakt.*  
 kl. 16.00 *Vietnamesisk andakt.*  
 Påskeaften: kl. 21.00 *Felles oppstandelsesliturgi.*  
 1. Påskedag: kl. 09.30 *Engelsk messe.*  
 kl. 11.00 *Høymesse.*  
 kl. 13.00 *Vietnamesisk messe.*  
 kl. 18.00 *Fransk messe.*  
 2. Påskedag: kl. 11.00 *Norsk messe.*

## TROMSØ

**Vår frue kirke, Storgt. 94**

- Palmesøndag: kl. 11.00 *Høymesse.*  
 Skjærtorsdag: kl. 20.00 *Aftengudstjeneste*  
 Langfredag: kl. 17.00 *Langfredagsliturgi.*  
 Påskeaften: kl. 21.00 *Påskennattsfeiring.*  
 1. Påskedag: kl. 11.00 *Pontifikalmesse.*  
 2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*

## LITURGISK KALENDER

31. *Mandag i påskeoktaven.*  
 Ap.Gj. 2, 14.22-33.  
 Mt. 28, 8-15.

## APRIL

1. *Tirsdag i påskeoktaven.*  
 Ap.gj. 2,36-41.  
 Joh. 20, 11-18.
2. *Onsdag i påskeoktaven.*  
 Ap.gj. 3, 1-10.  
 Luk. 24, 13-35.
3. *Torsdag i påskeoktaven.*  
 Ap.gj. 3, 11-26.  
 Luk. 24, 35-48.
4. *Fredag i påskeoktaven*  
 Ap.gj. 4, 1-12  
 Joh. 21, 1-14.
5. *Lørdag i påskeoktaven.*  
 Ap.gj. 4, 13-21.  
 Mk. 16, 9-15.
6. *2. søndag i Påsken*  
 Ap.gj. 5, 12-16  
 Åp. 1,9-11a, 12-13, 17-19.  
 Joh. 20, 19-31.
7. *Johannes Baptist de la Salle,*  
 prest. Ap.gj. 4, 23-31  
 Joh. 3, 1-8.
8. *Ferial.* Ap.gj. 4, 32-37  
 Joh. 3, 7b-15.
9. *Ferial.* Ap.gj. 5, 17-26.  
 Joh. 3, 16-21.
10. *Ferial.* Ap.gj. 5, 27-33.  
 Joh. 3, 31-36.
11. *Stanislaus, biskop og martyr.*  
 Ap.gj. 5, 34-42.  
 Joh. 6, 1-15.
12. *Ferial.* Ap.gj. 6, 1-7.  
 Joh. 6, 16-21.
13. *3. søndag i Påsken.*  
 Ap.gj. 5, 27b-32, 40b-41.  
 Åp. 5, 11-14.  
 Joh. 21, 1-19 el. 1-14.
14. *Ferial.* Ap.gj. 6, 8-15.  
 Joh. 6, 22-29.
15. *Ferial.* Ap.gj. 7, 51-8, la  
 Joh. 6, 30-35.
16. *Magnus, martyr.* Ap.gj. 8, 1b-8.  
 Joh. 6. 35-40.
17. *Ferial.* Ap.gj. 8, 26-40.  
 Joh. 6, 44-52.
18. *Ferial.* Ap.gj. 9, 1-20.  
 Joh. 6, 53-60.
19. *Ferial.* Ap.gj. 9, 31-42  
 Joh. 6, 61-70.
20. *4. søndag i Påsken*  
 Ap.gj. 13, 14, 43-52.  
 Åpenb. 7, 9. 14b-17.  
 Joh. 10, 27-30.

21. *Anselm, biskop og kirkelærer.*  
Ap.gj. 11, 1-18. Joh. 10, 1-10.
22. *Ferial. Ap.gj. 11, 19-26.*  
Joh. 10, 22-30.
23. *Georg, martyr. Ap.gj. 12, 24-13,*  
5a  
Joh. 12, 44-50.
24. *Ferial el. Fidelis av Sigmaringen,*  
prest og martyr. Ap.gj. 13, 13-25.  
Joh. 13, 16-20.

TRONDHEIM

**St. Olav kirke, Prinsensgt. 2A**

- Skjærtorsdag: kl. 19.00 *Høymesse.*  
Langfredag: kl. 18.00 *Messe med hyldning av korset.*  
Påskeaften: kl. 20.00 *Messe.*  
1. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*  
2. Påskedag: kl. 11.00 *Høymesse.*

28

**DEN NORDISKE VALFART TIL  
LOURDES**

**30. juni til 7. juli 1986**

For 25. gang har vi i år den glæde at indbyde til en 8 dagers flyreise til Lourdes.  
Pris med fuld pension, Kastrup/Lourdes tur/retur:  
På hotel .....dkr. 4.950,-  
For syge og handicappede på «Accueil» .....d.kr. 4.500,-  
Valfartspræst: Pater Per Waagø, o.m.i.  
Læger og sygeplejepersonale medfølger.  
Program og tilmeldelser:  
VALFARTSKOMITEEN  
Barsehøj 25, DK. 2900 Hellerup,  
Danmark



MED TANKE PÅ FREMTIDEN

**GUSTAV BØHM & SØN A/S**

**Bakeri og Konditori**

Drammen  
Tlf. (03) 83 42 80



**A / S NORSKE SHELL**

*Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.*

BESTILLING: ( 02 ) 19 12 00 - SERVICE ( 02 ) 19 12 20

Allslags snekkerarbeid utføres

**REIDAR MYRVOLD & SØN**

Brannvaktvn. 5, Oslo 4  
Tlf. 15 34 82

**MALERMESTER**  
utfører allslags maler- og tapetserarbeider

**GEORG OG OTTO FOERSTER**

Tlf.: 15 54 26/15 56 06

**RENÉ OG  
HÉLÉNE BIRKELAND**

Tannleger  
Bygdø Allé 58 B - Oslo 2  
Tlf. 44 86 13

**TRENGER  
DU TRYKKSAKER?**

Kontakt  
**SATS + PASTE A/S**  
Prof. Birkelandsv. 24 c, 1081 Oslo 10  
Tlf.: (02) 30 04 16 - 30 84 53

**BEGRAVELSESBYRÅET**

**TS Jacobsen a/s**  
Ullevålevn. 1

TELEFON \* 20 79 05  
Alltid telefonvakt

Neste nummer utgis 22. april. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarhavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Redaksjon og ekspedisjon:

Akersveien 14, 0177 Oslo 1, Tlf. 20 72 48

Medarbeidere:

Liv Greni

Kjell Arild Pollestad o.p.

Albert Raulin o.p.

Knut W. Ruyter o.f.m.

Gunnel Vallquist

Abonnement kr. 140,- pr. år.

Utenfor Skandinavia kr. 160,-.

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 2 04 64 80



**BOKHANDEL**

Akersveien 14, 0177 Oslo 1

Telefon: (02) 20 72 48

PÅSKELYS FRA KR. 30,—.

Plisserte LYSMANSJETTER  
å kr. 3,50, greit å ha til  
påskelyset i midnatts-  
messen.

PÅSKENS LITURGI PÅ  
PLATER OG KASSETTER.

MESSENS TEKSTER FOR  
DEN STILLE UKE. Etter  
Norsk Missale, kr. 20,—.

PÅSKEN I  
GLASSMALERIER,  
kr. 40,—.

PÅSKEKORT.

KORS OG KRUSIFIKSER.

IKONER.

RØKELSE OG  
RØKELSEKAR.

mandag-fredag: 9.30—16.30

torsdag: 9.30—17.30

lørdag: 9.30—13.

## VALFART TIL ROMA 6.10.—13.10. 1986

*Kjære Roma-venner.*

Det har vist seg å være stor interesse for våre valfarter til Roma, og derfor har vi allerede nå programmet noenlunde klart for en ny tur til høsten. Vi skal bo på Hotel Nazionale, Piazza Montecitorio 127-131, midt i byens historiske sentrum, ikke langt fra Panteon. Program med forbehold om evt. endringer.

- Mandag 6.10. Flyavgang Gardermoen kl. 07.55. Ankomst ca. kl. 11.00. Busstransport til hotellet  
Informasjonsmøte. Messe.  
Felles middag.  
Anledning til spasertur i det historiske sentrum.
- Tirsdag 7.10. \* kl. 08.40 Kapitol, Forum Romanum, Gianicolo, Peterskirken.  
Varighet 3 timer.  
kl. 16.00 Spasertur til Aventino  
kl. 17.00 Messe i Santa Sabina.
- Onsdag 8.10. kl. 11.00 PAVEAUDIENS  
kl. 17.00 Messe v/Olavsalteret  
kl. 19.30 Felles middag.
- Torsdag 9.10. kl. 08.30 Avreise til katakombene.  
Messe i Domitillakatakomben  
Påfølgende rundtur i hovedkirkene med omvisning og bønn.  
Varighet ca. 4 timer.  
kl. 16.00 Byvandring til Piazza Farnese.  
Vesper i Birgittaklosteret.
- Fredag 10.10. kl. 08.40 Vatikanmuséene og Det sixtinske kapell.  
Varighet ca. 3 timer.  
kl. 17.00 Olavmesse.
- Lørdag 11.10. kl. 07.40 Avreise til Assisi  
kl. 15.00 Messe ved Frans' grav.  
Retur ca. kl. 19.00.
- Søndag 12.10. kl. 10.00 Høymesse i Peterskirken.  
kl. 12.00 Angelus  
kl. 20.00 Festmiddag i restauranten ORSO' 80.
- Mandag 13.10. kl. 10.30 Formiddag avreise til Ciampino flyplass.  
kl. 12.25 Flyavgang fra Roma.  
kl. 15.10 Ankomst Oslo/Gardermoen.

NB! De felles måltider er selvsagt frivillig. Prisen er ikke inkludert.

Turen kommer til å koste ca. kr. 4.270,-. I tillegg kommer statsskatt kr. 200,- samt avbestillingsforsikring ved sykdom kr. 85,-. Vi må dessverre ta forbehold om evt. prisstigning. Prisen omfatter fly Gardermoen—Roma—Gardermoen, busstransport til og fra hotellet, samt opphold med frokost.

Vår guide i Roma blir cand.philol. Ola Åmodt.

Reiseleder er pater Kjell Arild Pollestad.

Påmelding snarest, helst innen 10. mai, til pater Pollestad eller til Steinar Tønsberg,

Universitetenes Reisebyrå, tlf. (02) 45 32 45.

Med vennlig hilsen  
P. Kjell Arild Pollestad, O.P.

Blikk  
på tiden



## En blåøyd idealist

Hvert eneste år er nå blitt «år» for et eller annet. Vi er blant annet kommet helskinnet gjennom ti «kvinneår», og kan summa summarum konstatere at der fremdeles er forskjell på kvinne og mann. Jeg tror flertallet både av kvinner og menn ved nærmere ettertanke er glade for det.

I fjor var det «ungdomsår», og det innebar at de unges livssituasjon ble viet særlig oppmerksomhet. Vi som har ungdommen bak oss, har lett for å bagatellisere ungdommens problemer og bekymringer. Vi er mer tilbøyelige til å mene at dagens ungdom er bortskjemet. Ser vi rent materielt på saken, er det utvilsomt riktig. Men nettopp derfor er problemene så alvorlige. De unge er ikke blitt forberedt på å møte den verden de skal leve i som voksne. Skole og hjem har kappes om å lulle dem inn i illusjoner. Det er ikke blitt stilt krav til dem, og det betyr at de ikke er blitt tatt alvorlig som mennesker. De har fått stener for brød, ting i stedet for omsorg, skulderklapp i stedet for oppdragelse.

Samtidig vokser dagens unge inn i en verden som lever under truselen om fullstendig utslettelse. Jeg hørte en bestefar sitere følgende fra sin sønnesønn: «Jeg er glad jeg i hvert fall har fått leve femten gode år.» Det må heller ikke glemmes at urovekkende mange unge begynner sitt aktive yrkesliv som arbeidsløse. På bakgrunn av alt dette er det intet mindre enn et under at de unge ikke fullstendig mister motet. Det ser faktisk ut til at ungdommen nekter å la seg knekke. Til tross for konsumpresset, forurensningen, de fordummende skolesystemer, rusgifter og

moralsk forvirring, fortsetter ungdommen å blomstre, i hvert fall en forbausende stor del av den. I en gammel og trett verden er det de unge som har sunnheten, og de har den fremdeles, i en grad som til tider nesten kan ta pusten fra en.

Blant mine venner er der en ung mann på 22; la meg kalle ham Jan. Han har en tro som kan flytte fjell, et humør som er smittsomt, og en uskyld av en annen verden. Hans idealer er så høye at jeg skjelver for den dag da han skal bli innhetet av den såkalte virkelighetens verden. I samvær med hans store blå øyne føler jeg meg som en gammel for-tørket kyniker, plaskende i en sur gjørme av innvendinger og tvil. Jan har selvsagt et sterkt forenklet syn på tilværelsen, men for ham er det sannheten som skal frelse verden. Der er tider da jeg skulle ønske han hadde rett, men man er ikke ustraffet blitt 36 år.

En dag satt vi på en kafé i sentrum av Oslo. Jan var ikke helt i sitt ess. «Det virker som alle har alt i Norge,» sa han. «Det virker som ingen har behov for noe eller noen. Vi skulle ikke ha gått hit. Denne kaféen er et dårlig sted. Jeg blir ulykkelig her. Jeg tenker på Moder Teresa. Hva ville hun ha gjort i dette landet?» Jan ville i likhet med Moder Teresa leve for de fattige og svake, men det var umulig her hvor alle virket så fornøyd. Tilfredse mennesker er en trusel mot såvel samfunnsstormere som verdensfrelserne.

– «Vil du kanskje at vi skal legge oss ned i rennestenen for å gi deg eller Moder Teresa anledning til å komme og hale oss opp?» spurte jeg i all uærbødighet. Men humor er dessverre ingen fremtredende egenskap hos idealister. Jan var som vanlig immun mot min innvending. Vi ble sittende og se ned, han i sin dydige tekopp, jeg i min syndige halvliter. Jeg forsøkte å slå an en litt mer alvorlig tone.

– «Kan du ikke tenke deg», spurte jeg, «at også de menneskene

som sitter og hygger seg her på kaféen, har en sjel, og at heller ikke de er fri for sorger og bekymringer, selv om de har andre problemer enn de fattige i Calcutta? Kanskje finnes det også blant dem noen som i likhet med deg lengter etter en bedre verden.»

– «Jesus brydde seg ikke om de rike,» svarte han, mutt og strengt.

– «Da glemmer du at han også vanket blant de mer velstående tollfunksjonærer. Vi er et folk av tollfunksjonærer. Du kan ikke avskrive mennesker bare fordi de drikker øl til 30 kroner og spiser tartarbiff og bløtkake. Du må ta folk slik de er.»

Jan hørte ikke etter. Han var like upåvirket som en gatemisjonær, men hans blå øyne var ikke uten medynk da han omsider så på meg.

– «Nå høres du gammel ut», sa han. «Du er *mye* eldre enn jeg. Du har godtatt tingene slik de er. Så blir det aldri anderledes.»

Det var så sant som det var sagt. Vår diskusjon var vel gammel som menneskeheten. Samtaleemnene kan selvsagt variere i det uendelige. De ungdommer som tenker som Jan, er utvilsomt i mindretall. Men posisjonene er de samme: den unges blåøyde idealisme mot den voksnes nedkjølte realisme. Som kjent ender det oftest med at idealismen lider skibbrudd, og at adjunktten får rett. Vi tilpasser oss en brutal tilværelse og venner oss til å leve i en ond verden. De unge kommer etter straks de blir tørre bak ørene. Men da er de heller ikke unge lenger. De er kommet over på den voksne siden, hvor der er større livsklokskap, men langt mindre glød og varme. Jeg tror vi til syvende og sist skal være glade for at de unge ikke hører altfor nøye etter hva vi har å si. Når alt kommer til alt, må vi inderlig håpe at de blir anderledes enn vi. Det er nemlig en forutsetning for at verden skal bli bedre.

*Pater Hilarion*